

**ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ!
ВОЛЯ НАРОДАМ!
ВОЛЯ ЛЮДИНІ!**

З М І С Т

КУЛЬТ ГЕРОЇВ УКРАЇНИ

Є. Озерський

**ДЕСЯТЬ ЗАПИТІВ ДО МІСТЕРА
ДЖ. КЕННАНА**

Є. Орловський

**ЧИ МОЖЛИВА ПЕРЕМОГА НАД
РОСІЄЮ БЕЗ СВІТОВОЇ ВІЙНИ?**

(-нч)

ПРОБЛЕМИ ДНЯ

М. Л. Суходоля

**СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОЇ
ЕМІГРАЦІЇ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ НА
ЧУЖИНІ**

Ізж. В. Гласков

**РОСІЙСЬКА ЕМІГРАЦІЯ ТА ЇЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ**

П. Карп'ї

РСФСР І „ТРЕТЯ РОСІЯ”

І. В-ий

**НАПОЛЕОН — МИТЕЦЬ ПРО-
ПАґАНДИ**

М. Гмєря

АНАНІЙ ЄГОРОВИЧ

П. С.

**ЗМОРА МАРКСИЗМУ І ПРОМАР-
КСИСТСЬКІ БРЕНЬКИ**

М. Маламай

„ПОБУДОВАНИЙ СОЦІАЛІЗМ”

Н. Д.

З ПРЕСОВОГО ФІЛЬМУ

ПОЖЕРТВИ

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ LIBERATION PATH

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

Ч. 12 (51)

ГРУДЕНЬ 1951

РІК IV

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ

Суспільно-політичний місячник

Видає:

УКРАЇНСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА

LIBERATION PATH

Published by the

UKRAINIAN PUBLISHERS Ltd.

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ :

28 MINSTER ROAD, LONDON, N.W.2. Tel. HAM 1771

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ „ВИЗВОЛЬНОГО ШЛЯХУ”

У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Річна передплата 18 ш

Піврічна передплата 9 ш

Тримісячна передплата 4 ш. 6 п.

Ціна і примірника 1 ш. 6 п.

В інших країнах — у перерахунок на валюту даної держави.

П о ж е р т в и

НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД

З нагоди хрещення донечки П-ва Вернієнків — Ольги-Люби в м. Брадфорд, з ініціативи І. Щепанівського, гості склали на Визвольний Фонд — 5 ф. 5 ш.

З нагоди вінчання П-ва Василюків у м. Брадфорд гості склали на „В.Ф.” — 6 ф. 4 ш. 3 і пів пенса.

З нагоди вінчання П-ва Йосифа і Павла Врублевських у м. Брадфорд, з ініціативи п. Я. Врублевського, гості склали на „В.Ф.” — 8 ф. 2 ш. 6 п. Пожертви склали: П. Врублевський — 2 ф., Кобра — 1 ф., В. Кузик — 10 ш., І. Врублевський — 10 ш., Я. Врублевський — 10 ш., І. Сагайчук — 10 ш., Я. Спикав(?) — 6 ш., А. Будний — 5 ш., В. Спелрук — 5 ш., Іванук — 5 ш., Рудош — 5 ш., Сервас — 5 ш., Д. Терлецький — 5 ш., В. Червак — 5 ш., О. Бачик — 3 ш., Мельник — 2 ш. 6 п., Федоришин — 2 ш., Андрійчук — 3 ш., М. Яцький — 2 ш.

З нагоди виїзду до Канади П-ва Каті і Василя Мелченко і їх малої донечки Орісі з м. Чорлей, на „В.Ф.” склали: В. Мелченко — 10 ш., С. Залудський — 5 ш., В. Катерняк — 4 ш., Бучко — 3 ш., по 2 ш. 6 п. склали — Я. Фечин, С. Волота, С. Костів, В. Фіча, І. Іванців.

З нагоди вінчання П-ва Ади і Івана Іванусів у м. Лій, з ініціативи пп. О. Михайловського і Ю. Балабана, на „В.Ф.” склали: П-во Ада і І. Іванусів — 1 ф., по 10 ш. — Мирон Піхур, Петро Баран,

Євген Трус, місс Квіндолін (англійка), Юстин Балабан, Омелян Михайловський, Марія (німка), Микола Боровий і Павло Пістун.

З нагоди хрещення Марусі — донечки П-ва Жупників у м. Болтоні, з ініціативи п. Романа Ваврика, на „В.Ф.” склали: П-во Жупники — 1 ф., Роман Ваврик — 1 ф., Михайло Доскич — 1 ф., П. Дацків — 10 ш., Є. Годник — 10 ш., В. Форись — 7 ш., В. Палюга — 6 ш., В. Цахар(?) — 5 ш., Д. Бабій — 5 ш., В. Мосюк — 5 ш., П. Стангет — 5 ш., Музер — 4 ш., І. Оріх — 2 ш. 6 п., І. Владика — 2 ш. 6 п.

З нагоди хрещення Ярослава — сина П-ва Габораків у м. Дій, з ініціативи п. Шарка Долька, присутні гості склали на „В.Ф.” — 2 ф. 3 ш. 6 п.

На „В.Ф.” п. М. Чарнецький склав — 10 ш.

На уродинах Романа Бойків, з ініціативи пп. І. Сливка і М. Курпіта, присутні гості склали на „В.Ф.” — 2 ф. 10 ш.

З нагоди хрещення сина П-ва Романюків у м. Тодморден, з ініціативи п. Навгородного, присутні гості склали — 1 ф. 15 ш.

З нагоди Свята УПА в м. Тодморден учасники склали на „В.Ф.” — 1 ф. 18 ш. 6 п.

З нагоди хрестия у П-ва Ольги і І. Деркачів у Мілбрук, присутні гості склали: Євгенія Вовк — 15 ш., В. Слободян — 10 ш., Ю. Пантела — 5 ш.,

(Закінчення на 3 стор. окл.)

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ LIBERATION PATH

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

Рік вид. IV. Ч. 12 (51) ЛОНДОН, ГРУДЕНЬ (DECEMBER), 1951 Ціна — 1 ш. 6 п.

КУЛЬТ ГЕРОІВ УКРАЇНИ

23 грудня 1932 року, в Брігідках у Львові, згинули героїською смертю на польській шибениці сл. п. Дмитро Данилишин і Василь Білас.

19 грудня 1945 року, на станиці чеських четвіків, згинув смертю хоробрих член Проводу ОУН — Дмитро Маївський-Тарас. В кілька днів пізніше, в чеській в'язниці згинув на 38 році життя Шеф Штабу Головного Командування УПА, член Проводу ОУН — ген. Дмитро Грицай-Перебийніс.

„...Я націоналіст і революціонер. Такі, як я — Батьківщині лише смертю служать”.

(В. Білас)

„Ну і що ж, що прийдеться нам вмерти,
У похідній шинелі, в житах,
Ми у вічі сміємось смерті,
А вмирати прийдеться лиш раз”.

— Так співають сьогодні наші повстанці в Україні, що вирости на безприкладному героїзмі Данилишиних і Біласів.

„Я знаю, що мене жде. Я був і є на все при-
готований. Жалую тільки, що не можу даліше
працювати для нашої України” — так сказав
у своєму останньому слові, перед польським
судом, сл. п. Данилишин. А сьогодні його
наслідники продовжують розпочате діло.

„За потоптану честь України,
За поганьблену землю святу —
Ми йдемо, щоб підняти з руїни,
Українську Державу Нову!”

Ось який нерозривний ланцюг між сучасним і минулим. Золотокривавою ниткою проходить зв'язок між героями сьогоднішнього і вчорашнього дня. З них виростає ідея нації, якої головним і суттєвим елементом є: культ героїв. Батьківщина є там, де є могили, тому не дивуємось, що їх так усюди, по всій землі українській сиплять. Бо в тих могилах наша воля і слава, наша честь і надія спить. Не дивуємось, що від століть їх рис і перевертає ворог, бо не тільки живої України, втіленої в сучасних борцях, боїться ворог. Він не менше боїться й ВІЧНОГО МІТУ УКРАЇНИ, її легенди. Україна — край могил і героїв.

Ніколи не згадує московський ворог антипольських борців — Біласа і Данилишина, які полягли за волю України. Бо вони однаково, для всіх ворогів України, страшні й нелюбі.

Немає нації без землі, немає нації без традиції, немає нації без пошани до її минулого, з якого виросте і майбутнє. Нації вмирають тоді, коли зневіряються в своєму призначенні, в своїх традиціях і поклоняються „прогресам”, що відчужують їх від свого минулого. Українська нація загрожена тоді, коли знаходяться в нас люди, що відкидають світле минуле, яким осоружні вже „круторогі воли”, шаравари, лицарські турніри і т. п., бо мовляв, наш час — це час „прогресу”, „технізації” і „механізації”. Нація — це свята, „живих, мертвих і ненароджених” і хто вирве з цього ланцюга лиш одне кільце, цей вирвав все. Тоді немає нації, стає безтрадиційна й безперспективна отара, що запрягає себе в чуже ярмо. Тому то ворог так дуже прагне вирвати з нашої душі й серця культ наших могил і курганів, культ наших героїв і борців, культ наших побосвиц, культ нашої землі напосної святою кров'ю борців і потом українського народу. Бо в нашій землі — вся наша сила. Вона — наш міт і наша легенда. В ній спочивають наші діди і прадіди, наші полководці і поети, наші воїни і хлібороби, що мечем і плугом боронили землю українську. Наша земля, як вірить наш нарід — дає і скріплює нашу віру і силу. Кров, піт, радість, щастя, горе, трагедії, любов і все наше минуле й сучасне — в нашій землі, в наших могилах і курганах.

Ми не знаємо сьогодні де спочивають кістки Біласа і Данилишина, так само, як не знаємо, де є могили Тютюнника, Павлушкова, Поз-

ДЕСЯТЬ ЗАПИТІВ ДО МІСТЕРА ДЖ. КЕННАНА

„Україна — це Пенсильванія Росії”
(Джордж Кеннан)

Дозвольте, містер Кеннан, що ми поставимо Вам низку запитів, на які прохаємо Вас відповісти, бо уважаємо Вас одним із відомих знавців російської тюрми народів в аспекті американських інтересів.

Ми свідомі цього, що Ви прекрасно поінформовані про самостійницькі змагання України, Білорусі, Туркестану, Кавказу і інших

КУЛЬТ ГЕРОЇВ УКРАЇНИ

чанюка, незрівняного Головного Командира і сотні тисяч героїв. Але ми знаємо одне: культ анонімного ГЕРОЯ УКРАЇНИ, культ анонімної могили символізує всіх, що поклали життя своє за те, щоб ми могли жити, — і глибоко лежить у нашому серці. Тому кожна могила в Україні — це могила Данилишина, Біласа, Головінського, Грицяя, Маївського, Ягоди, Чупринки, Горнового і всіх іменних і безіменних героїв. Це могили — Крут, Базару, Ягольниці... Тому кладучи сьогодні наші квіти і наше серце на символічній могилі в далекій чужині, кладемо їх у нашої уяві на могилу Біласа і Данилишина, тих самотніх у той час на ЗУЗ героїв України, які як вибранці землі української, як одиниці, найкращі з найкращих, з погордою до смерті вмирили за Україну.

— „Ну і що ж, як прийдеться нам вмерти...” — це є одне й те саме, як колись, так і тепер. Якраз у десять років після героїчної смерті Біласа і Данилишина, незрівняні герої УПА перефразували їх передсмертні слова на слова бойової пісні, з якою на устах ідуть на, смерть або життя.

В 1945 році в місяці грудні, доповнили грудневий культ героїв своєю смертю Дмитро Маївський-Тарас — член Проводу ОУН, визначний публіцист і ген. Дмитро Грицай-Перебийніс — Шеф Штабу Головного Командування УПА, член Проводу ОУН.

Але Україна вічна й незмінна. Україна ніким неупокорена, вона живе в своїх Героях. Тому ніколи не занехаймо культу Героїв, бо тоді ми, як нація, перестали б існувати.

Данишин, Білас, Маївський і Перебийніс живуть надалі в ідеї України, як її вічна, складова, невідривна частина.

ВІЧНА СЛАВА УПАВШИМ ГЕРОЯМ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!

поневоленіх Росією народів. Ми переконані також, що Ви поінформовані про незалежницькі тенденції Дону, Сибіру і Ідель-Уралу. Тому знаємо, що причиною Вашого негативного ставлення до суверенності наших народів не є непоінформованість, але свідоме намагання йти проти фактів в ім'я Ваших неправильних, а з нашого погляду шкідливих, для США концепцій, які Ви захищаєте так само, як це робив Ріббентроп у полум'ях Райху, пробуючи рятувати його власовською авантюрою, замість бодай тоді поставити на національно-визвольні рухи. Ми теж не дивуємось, що Ви алюзією до Пенсильванії хотіли виразно протиставитися знаменитому п. Герольдові Стассенові, який, захищаючи розподіл російської тюрми народів, нав'язуючи до найсвітліших традицій Вашої свободолубної країни, країни Вашингтона, Лінколна і Вілсона, став для нас щирим другом. Нам прикро, що не можемо згадати Вас серед наших приятелів, хоч все ж таки надіємось, що прийде час, коли Ви зміните неприхильне відношення до нашої визвольної боротьби і станете в її захист, як це роблять знамениті американські мужі типу Стассена, Кернстена і Сміса. Не хочемо вірити, щоб Ваша свободолубна країна, що була для наших людей в минулому символом свободи, стала в таборі наших ворогів. Це була б трагедія для всього світу. Нашим найбільшим бажанням є уникнути чергової двофронтової війни, яку ми вже раз вели проти гітлерівської Німеччини і Росії. Тому ще раз простягаємо руку приязні свободолубному Заходові і ждемо з тривогою на вислід. Дуже важким ударом для цілого світу була б ця хвилинка, коли поневолені народи мусіли б відвернутися від тих, хто їм близький, і маршувати своїми шляхами без Вас і проти Вас, тобто проти Москви і проти її спомігачів на Заході.

США вже почали активну політику по відношенні до поневоленіх народів Сходу Європи і підсоветської Азії. Але, на жаль, жахливо помилкову. Пробачте за щирість і дозвольте Вам сказати, що нам здається, що Ви, п. Кеннан, належите до тих нечислених американських знавців підросійського світу, які у львиній частині таку політику

поручують і за неї відповідають. Кругом нас усюди на континенті Західньої Європи зарілося від різних акцій, метою яких є монтувати нову американську власовщину, яка, зрештою, цілком відповідає змістові проповідника нового поневолення народів — „Голосу Америки”, що захищає єдинонеділему „демократизовану” тюрму народів. Цим новим американським Власовим став знаний обманець і невдачник, большевицький коляборант — А. Ф. Керенський. Знаємо, Ви нам відповісте, що офіційна американська політика ще не сказала свого останнього слова, а все те є лиш „приватною” ініціативою і т. п. Але будь ласка тоді відповісти на питання: Чому немає аналогічної „приватної” ініціативи по лінії підтримки розподілу російської тюрми народів на національні держави? Чому не знайшлися також такі „приватні” круги, які будували б радіостанції, подібні до „Фрі Юроп”, але не для большевицьких коляборантів, які ще вчора сиділи на теплих місцях разом з комуністами, а для справжніх національних представників Визвольних Рухів в СССР? Чому досі ніхто з прихильників визвольної концепції поневолення Росією народів не знайшов такого теплого прийняття в Америці, як це мають різні вчорашні комуністичні міністри, або єдинонеділємці з-під стягу Керенського? Коли Ріббентроп мав також „приватне” т. зв. „Бюро Ріббентропа”, про яке говорилося, що це „приватна” інституція, не зв'язана з урядом. Маючи гіркий досвід минулого, не віримо, що вся ця метушня для чергового нашого поневолення новими російськими імперіялістами за американською поміччю — є тільки „приватною” акцією. Уважаємо, що, на жаль, за цією акцією стоять певні офіційні кола США і цю болочку для нас правду висказуємо тим шляхом і ставимо Вам, п. Д. Кеннан, наш перший запит:

Чи метою американської політики є допомагати дальшому поневоленню народів: України, Туркестану, Білорусі, Кавказу, як теж спинювати нестримний самостійницький процес на Сибірі, Ідель-Уралі і Козакії? Чи є метою цієї політики насаджувати насильно на наші шії нове російське „демократичне” ярмо у формі нової власовщини, чи як її не назвати б?

Брак відповіді на це питання не будемо уважати інгнорацією підпільних повстанчих

рухів, тобто — інгнорацією найславнішої за раз повстанської армії світу — УПА і рухів спротиву всіх інших підсоветських народів, бо на це навіть безлуздий Гітлер не важився, але уважатимемо підтвердженням цього, що американська політика в її сучасних „приватних” формах по відношенні до поневолення народів є лише за зміною червоного режиму на білий, та не бажає, щоб поневолені народи визволились і позбулись московсько-большевицького ярма.

Наш запит другий: Чи відомо Вам, що до створеного за допомогою певних американських кіл „Совета Освобождения Народов России” притягають грішми продажний елемент різних народів, щоб обманювати Захід, що в ньому — крім росіян — є теж і неросіяни? Чи такі методи можна трактувати, як серйозний засіб боротьби проти большевизму, який іде з фальшивими, але підривними ідеями на завойовання світу? Хто дав право „Советові Освобождения Народов России” виступати від імені поневолення Росією народів? Чи відомо Вам, що немає жодних „народів Росії”, а є лише народи поневолені Росією, які саме прагнуть визволитись від Росії. Не існує ніякої боротьби за визволення „народів Росії”, а існує боротьба поневолення народів за визволення їх від гнобителя — Росії всякої, большевицької, „демократичної”, республіканської, монархічної, централістичної чи федералістичної і тому не має права ніхто, хто стоїть за волю людини і народів, перешкаджати тій визвольній боротьбі, яка йде за розподіл тюрми народів на національні держави.

Більше того, ми запитуємо Вас, як знавця справ підмосковського Сходу: Хто уповажив Керенського, якого підтримує американська „приватна” політика, виступати хоч би навіть від імені російського народу? Де є його і йому подібних політиків, мандати? З 1917 року? Але ж Керенський ганебно втік і не продовжував боротьби, щоб міг покликатись на мандат крові. Антибольшевицький Блок Народів (АБН) має такий мандат писаний кров'ю сучасників. Кожний, хто любить і шанує свободу, не може його негувати чи квестіонувати. Чейже ще вчора Американський Конгрес виніс резолюцію сенатора Сміса в честь ген. Т. Чупринки, одного з провідників і основників

АБН. Отже, питаємо: Чому певні американські круги підтримують антидемократичну затію Керенського і протиставляються ідеї свободи народам і людині?

Запит третій: Чи Ви, п. Кеннан, підтримуючи концесію єдиної Росії, згодні з чисто гітлерівським расизмом московського видання, який заступає Керенський і Ко? Конкретно: Що має означати „провідна” ролля московського народу, його „вищість” над іншими і окреслювання, як „національні меншини” 45-мільйонного народу українського, 15-мільйонного білоруського, 18-мільйонного туркестанського, грузинського, азербайджанського, вірменського і інших народів на їхніх власних землях, де вони живуть компактною масою? Чи „народи Росії” це значить, що вони є власністю Росії? Чи вони є мертвими предметами чи живими істотами? Чи вони не окремі органічні формації — думки Бога — як казав один великий філософ? Чи Керенський і Ко не є союзниками Сталіна, який так само говорить про „великий російський нарід”, про його „провідництво” та „велику російську культуру”, якою „живуть” усі народи і яка дає поштовх їх творчості?

Ми закидаємо Керенському так само, як Сталіну, расизм на зразок гітлерівського і запитуємо Вас: Чи Ви теж захищате „расову вищість” російського народу над усіма іншими народами і чи це згідне з високими принципами американської демократії, 14-ти точками Вілсона і Атлантийської Хартією? Чи з тою метою ведено війну проти Гітлера, щоб дати змогу виростити і скріпляти зараз американськими руками російський расизм сталінського чи керенського типу; чи не є рівними права для всіх народів — великих і малих і чи за волю тих малих народів не ведено останньої війни? Чи політика США мала б стати на службу московського расизму в новому виданні керенщини?

Запит четвертий: Чи Вам, п. Кеннан, відомо, що Керенський ще на початку 1920 р. в Англії заявив: „Єдине, що тепер потрібне російському народові — це те, щоб його залишили в спокою, щоб він сам міг вийти з тяжкого стану”. Отже, Керенський майже дослівно повторив слова Троцького, що в той час керував московською червоною бандою. Большевики найбільше боялися тоді зовнішньої інтервенції і Троцький окреслив це словами: „Дайте нам спокій”. А ось

у чому полягає суть спільного фронту Сталіна і Керенського: „Вони (большевики) — не розчленителі!” — заявив тому рік політичний приятель Керенського, Абрамович. А Мельгунов у 15 числі „Возрождения” пише ясно, що: „В майбутній Росії, області, а не народності мають бути органами державного співжиття”. Під Росією він, звичайно, не розуміє території російського народу, але території „народів Росії”. Емігрантське „Нове русское слово” пише: „Час творення держав за національним принципом уже минув!”. Це саме читаємо в журналі Академії Наук СРСР за 1951 рік п. з. „Вопросы истории”. В статті „Наслідки дискусії про періодизацію історії СРСР” стоїть чорне на білому: „На Сході Європи процес утворення централізованих держав відбувався швидше від процесу творення націй” (цитата Сталіна). А далі: „Російська централізована держава від самого початку була мішаною державою, в якій роллю об’єднувача національностей взяли на себе великороси”. Точно це саме й говорить Керенський! Советський академік Іреков на зустрічі з польськими вченими поставив їм завдання „запозичити історичну методологію російських вчених і виправити твердження про приналежність Польщі до Заходу”.

Чи впадає Вам в очі, п. Кеннан, що об’єктивно п. Керенський і його Спілка роблять ту саму роботу, що й Сталін? Чи не на цих самих концесіях стала псевдонаукова конференція, організована Гардвардським Університетом з її голосною антинауковою, обманливою анкетною, яка апріорно приймала положення „найновіших наукових здобутків” по історіографії Сталіна і білих російських емігрантських імперіялістів?

Наш запит п’ятий: Чи згодні Ви, п. Кеннан, з твердженням Керенського і інших російських імперіялістів усіх барв, що, мовляв, Москва була така сама імперіялістична, як раніше Англія? **Чи Москва, крім неволі, грабунку, визиску й знуцання, дала поневоленням нею народам будь-що іншого, напр. з культури й цивілізації?** Сьогодні всі імперії, як от: австро-угорська, османська і японська вже зліквідовані, а Велика Британія дала волю Канаді, Австралії, Пакистану і Індії без будь-якого навіть плебіситу. Чи ж можливо, щоб далі існувала російська імперія, до якої поневолені народи навіть не мають такого від-

ношення, як згадані країни до британського Комонвелту?

Запит шостий: Чи відомо Вам, п. Кеннан, що ані Пенсильванія, ані Нью-Йорк не є членами ОН, але Україна і Білорусь, так як Польща, Канада, Бельгія і інші народи, формально є членами ОН. Чи відомо Вам, що формально-правно, на папері, російська імперія не існує, бо навіть т. зв. сталінська конституція паперово визнає всі республіки рівноправними? Вже сьогодні було неможливим задержати російській імперії її дотеperішну назву-Росія, яку замінено на „Союз Советських Соціалістичних Республік”, в якому Російська СФСР формально є тільки одною з них. Це, що фактично всі неросійські „республіки” — це фікції і живуть гірше колоній, є окремою справою, але тут треба шукати причин для самих сталінських фікцій. А Ви, п. Кеннан, навіть формально хочете завернути все назад, підтримуючи „Совет Освобождения Народов России”, тобто історію з-перед десятків років. Невже ж навіть Сталін, хоч би тільки на папері, мав би бути „прогресивнішим” за Вас і тих американських політиків, які підтримують єдино-неділиму тюрму народів і уважають, напр., українців пенсильванцями? Навіть Сталін, цей найбільший кат народів, не вагається так називати українського народу, найзавзятішого з народів в боротьбі проти нього і Москви. Невже ж Ви не бачите грандіозних процесів, що проходять у всьому світі: національної емансипації народів і розпаду імперій? Чи Вам ніщо не говорять події в Персії, Марокко, Індонезії, Іраку, Індо-Китаї, Тунісі, Маляях, Філіпінах, Єгипті? Чи ви думаєте, що такі високо культурні народи, як Україна, Грузія, Литва чи другі, вдасться загнуждати, коли нині навіть малаяйці чи марокканці унезалежуються? Чи Ви хочете, щоб Америка, яка досі була символом свободи для народів світу і до якої линули з усіх сторін світу переслідувані, мала стати тепер остоею найбільшої реакції в світі, коли навіть ССРС, хоч фальшиво, але підтримує національну емансипацію поза сферою своїх впливів?! Поневолені Росією народи мусять визволитись і того процесу не спинити так, як не спинити дня, що приходить після ночі. США можуть дуже багато-багато зробити користи або шкоди для поневолених Росією народів, але лиш одного не в стані, а саме: вбити прагнення до волі наших народів, бо цього не вда-

лося досі ні Сталінові ні Гітлерові наспілку. Проте не сумніваємось у цьому, що свободолюбний американський нарід, який складається в неمالім числі з переслідуваних любителів свободи з різних країн, з еміграції народів поневолених Москвою, — не сповіриться своїм високим традиційним ідеалам Лінколна чи Вашингтона.

І нарешті, чи не відомо Вам, п. Кеннан, що заки постала російська держава, то цілі століття існувала українська-київська так, як заки постали США, існували вже держави Велика Британія чи Франція? Чи відомо Вам, що, напр., Переяславський договір у 1654 році був лише пактом взаємодопомоги двох рівнорядних держав — України і Росії, поміж монархом України Богданом Хмельницьким і московським царем Олексієм? Москва зломилася цей договір, посягаючи на українську суверенність, а у відповідь гетьман Іван Виговський виповів війну Москві і під Конотопом 1659 року розгромив наголову московські війська. Це сталося так само, як альянти розгромили Гітлера, коли він поламав договори! І чи тепер, коли Москва ламає всі договори, загарбує нові країни — має означати, що загарблені країни стають уже російськими? Чи пригадуєте, як під Росією „об'єднано” балтицькі країни? Насамперед насилля, а потім був „плебісцит”, а відтак „правний акт” і всі народи паперово були окремими республіками. При цьому Москва постійно покликається на „рішення народних мас”, то значить, що щось дуже не в порядку з підтримуваною Вами концепцією „народів Росії”, коли навіть Сталін не відважується її витягати.

Ми не чули про міністра закордонних справ Пенсильванії, ані про боротьбу Пенсильванії за відокремлення від США, ні тепер, ні в минулому. Натомість за „демократа” Керенського і тоталіста Сталіна голосним відгомоном по світу лунала й лунає національна боротьба за волю України, Білорусі, Туркестану, Кавказу і т. д. за відокремлення від Росії. Тому воля тих народів і їх боротьба за самостійність дає їм право бути вільними й суверенними, відокремленими від Росії. І запитуємо Вас, п. Кеннан, чи Ви вважаєте можливим протиставляти публічну опінію США нашій національно-визвольній боротьбі і в очах наших народів робити США носієм чи спомагачем загарб-

ників-поневолювачів, байдуже, чи то червоних чи білих російських імперіялістів?

Наш запит сьомий: Чи Ви згоджуєтесь із знаменитою оцінкою большевизму державного секретаря Ечесона, який заявив, що большевизм продовжує 500-річну традицію імперіялізму, і які витягаєте з цього висновки? Наш висновок такий: Все, що поза російською етнографічною територією і загарбане продовж історії російським імперіялізмом, має бути відділене і всі поневолені нації мають знову стати самостійними. Про це саме говорилося і в 14-ти точках Вілсона, Атлантийській Хартії чи в Хартії ОН, треба тільки бути послідовним. Коли, як заявив п. Ечесон, російський імперіялізм діяв продовж 500 років, то він не тільки окупував, але і загарбував. Те, що большевизм мав до 1939 року, було спадщиною минулого останніх соток років. Отже, значить, п. Ечесон говорить про Кавказ, Туркестан, Україну, Білорусь і т. д. Керівники російського білого імперіялізму на чолі з Керенським, Абрамовичем і Черновим у листі до „Таймсу” погрожують Америці, що російський нарід стане проти неї, коли вона підтримає прагнення до свободи неросійських народів. Отже, російські білі імперіялісти такою заявою свідомо підтримують далі 500-річну грабіжницьку політику російського імперіялізму, бо чому ж лише загарбництво, dokonane в останніх роках, мало б бути неросійської генези, коли 500 років було російським? І цієї 500-річної російської загарбницької експансії Керенський і Ко взагалі не відмежовують, а навпаки, утотожнюють з волею російського народу, як повну погодженість цієї грабежі з його прагненнями. Отже Керенський і Ко утотожнюють російський імперіялізм з російським народом. Як бачите, п. Кеннан, це ствердження роблять керівники „СОНР”, а не АБН і про це ясно написано в листі до „Нью-Йорк Таймс”-у.

Хоч цих підписаних 14 російських імперіялістичних політиків у „Таймсі” заявляють, що не Росія імперіялістична, а лише большевицький режим, то чи в світлі наведених фактів можна цьому вірити? Чи підбиття Кавказу, Туркестану, України, Дону, Ідель-Уралу, Сибіру, Латвії, Литви, Естонії, Білорусі, Фінляндії і Польщі в минулому російськими царями — це є імперіялізм чи ні? А це робили не большевики, яких тоді

ще не було. Чому СССР продовжує в деталях імперіялістичні цілі царату? Чи відомо Вам, п. Кеннан, директива царя Миколи II-го в справі Кореї? А забираючи Польщу, Манджурію, ЗУЗ (Галичину), пхаючися на Балкани, в проливи і в Персію — чи не наслідують большевики минулої загарбницької політики царів? Це ж цілі російського імперіялізму і при чому ж тут режим — чи він білий чи червоний.

Чи Ви, п. Кеннан, вірите, що так звана „демократична” Росія епохи Керенського давала поневоленим народам свободу? Кому і коли? Даючи, напр., Україні 4 губернії з обіцянкою жалюгідної автономії, грозилла силою здушити само тійницькі спроби. Єдино Польщі „дала свободу” і то тому, що була під німецькою окупацією. А тепер п. Керенський теж обіцяє свободу, подібно, як у Бересті, де советська делегація у безсиллі мусіла на це погодитись. І куди не повернешся, всюди сходяться погляди червоних і білих російських імперіялістів, залежно від їх моментальної сили, якою надіються оперувати (в даному випадку важко їм надіятись, щоб Америка дала їм свої дивізії для поневолення Польщі, задля якої почалась II-га світова війна). Керенський і Спілка твердять, що після лютневої революції 1917 року в Тимчасовому Уряді була „цілковита відсутність будь-яких експансіоністичних чи войовничих замірів”. А Дарданелі, а апетити на Галиччину? Забули Мілюкова Дарданельського?

Ви думаєте, що лише в 1943 р. вирізали большевики населення в Чечено-Інгушській Республіці чи на Криму з жінками, дітьми й стариками, а решту депортовано? А забули Батурина, коли за царя Петра I-го його армії вирізали в пень все населення так само з жінками і дітьми, а забули за Новгород Великий, де „побожний” цар І. Грізний вирізав в пень 5.000 людей, а потім за них молився так само, як тепер московсько-кремлівський патр ярх молиться за морди Сталіна. А забули різні Денікіна і барона Врангеля, різно українських юнаків-студентів під Крутами, морд під Базаром? Росія вчорашня і сьогоднішня є незмінна!

Чи уважаєте, п. Кеннан, можливим, щоб США помагали таким „демократам?”

Восьмий запит: Чи уважаєте, що за большевицьку імперію несуть відповідаль-

ність лише большевики? Зараз закордонні російські імперіялісти хочуть звалити вину за терор і поневолення большевицьким режимом інших народів, на них самих. А ми запитасмо: Чи українці, туркестанці, білоруси, грузини, азербайджанці і т. д. окупували Москву, чи навпаки — росіяни окупували Тифліс, Мінск, Київ, Баку, Ташкент? Чи українці, болгари, туркестанці і т. д. накидали свою мову Москві і то тоді, коли ще не було большевиків, чи навпаки? За кого і ким переіменовано Польщу на „Привіслянський край”? Керенський і Ко каже, що ані він, ані нарід російський не відповідає за імперіялістичну політику Сталіна. Ті самі „демократи” твердять, що ні вони, ні російський нарід не відповідають за імперіялістичну політику царів. За що ж, отже, відповідають вони і російський нарід? Якщо загарбництво — це лише прикмета царів і большевиків, то чому Керенський не відмовляється від російської історії, від цих 500-річних загарбництв, як каже п. Ечесон, і не сприяє визволенню і відокремленню поневолених народів від Росії? Росія завжди була деспотією — і за Івана Грізного, і за Петра I-го, і за Миколи I-го, і за Леніна, і за Сталіна. Коли російський нарід усував якусь деспотію, то лише на те, щоб установити нову, з якою він завжди мирився, тому відповідає за неї. Де є боротьба російського народу проти Леніна, а тепер Сталіна і його кліки тоді, коли УПА і ген. Т. Чупринка, туркестанські басмачі, кавказькі і білоруські повстанці в цілому світі відомі? Керенський був тим першим, що передав владу, як стременодержець Леніна, большевикам. За большевицький імперіялізм відповідають також і інші російські групи, бо в большевицькій партії були і є люди інших груп, як напр., меншевик-соціаліст Вишинський, царист граф Ігнатієв, Брусілов, аристократи Чічерін, Тухачевський, Шапошніков і т. п. Всі представники ліберально-демократичної Росії були завзятими ворогами свободи неросійських народів, як от Белінський, Пушкін, Тургенев, Достоевський і інші. „Смирись Кавказ, Ермолів ідьот” — кликав Пушкін. А його нікчемна поема про Мазепу?

Чи відомий Вам твір російського філософа Бердяєва, в якому автор каже: „Der Bolschewismus ist die dritte Form des russischen Imperialismus, des russischen Grossreiches... Der

Bolschewismus ist ein nationales Phänomen; wer in die Tiefe eindringen will, muss die nationalen Wurzeln des Bolschewismus aufdecken und seine Herkunft auf Grund der russischen Geschichte erklären”. („Комунізм є третьою формою російського імперіялізму, російського великодержавія... Большевизм є чисто національним феноменом; хто хоче його зрозуміти, мусить викрити національні коріння большевизму і вяснити його походження на ґрунті російської історії”).

Знаємо, що нам закинуть, мовляв, серед большевицьких вельмож, як теж царських посіпак були теж деякі неросіяни. Але це так само, як був у Гітлера англійський лорд Гав-Гав або в США зрадники Гісси, чи якісь інші Понтекорви чи Мекліни і ніхто не скаже, що вони американські чи англійські прикладні громадяни й патріоти, але звичайні зрадники, яким місце за решіткою. **Чи, отже, Ви, п. Кеннан вважаєте, що в обличчі таких фактів Керенський і Ко не несе відповідальности за большевицький імперіялізм? Чи вважаєте моральним і корисним для Західного світу помагати новим поневолювачам кувати кайдани для поневолених народів?**

Наше дев'яте питання: **Чи не вважаєте, що причиною програної на Сході війни Наполеона і Гітлера було те, що вони не відкликалися до неросійських народів?** Ми переконанні, що так, і що Ви російського народу ніколи не задоволите половинчастими ідеями і частинними обіцянками. Коли Ви обіцяєте йому кордони до 1939 року, то він ніколи не проміняє їх за перспективу завоювання цілого світу, за Берлін, Відень, Порт Артур, а завтра може за Царгород, Париж, Лондон і Вашингтон. Ви ніколи не дасте йому більше, як давали царі, а тепер Сталін, а апетит росте з їдою. Говорити про небезпеку мобілізації російської opinio через програму розподілу імперії проти Заходу — це пустяки! Російська opinio вже змобілізована проти Заходу, бо вона прагне бути паном над світом, загарбати його. Відповідь може бути лише одна: вищі справедливі ідеї, свобода й справедливість для всіх: суверенність і національне визволення всіх неросійських народів. Кожний чесний росіянин скоріше стане за такі ідеї, як за половинчасті півідейки, брехню і облуду

типу Керенського і його спомогачів. Своєю політикою задоволення „регіонального” імперіялізму Росії, щоб переборо и тим її універсальний імперіялізм, Захід лише скомпромітується. Не матиме за собою ні поневолені неросійських народів, ні самих росіян, бо російських імперіялістів не прихилить тим, що даватиме їм менше як вони мають і фактично матиме їх проти себе, а знову чесні росіяни не підуть також за такими обманцями, як Керенський.

Чи Ви свідомі цього, п. Кеннан, що рекомендована Вами політика є ведмежою прислугою для США, бо ставить проти них весь світ поневолених народів? Чи це лежить в інтересах США?

А ось наше десяте й останнє питання: **Чи не вважаєте, п. Кеннан що за вимогою плебісциту після повалення большевизму криється тенденція обійти волю неросійських народів і включити їх знову насильно в тюрму народів? Чи не заставляє Вас формула т. зв. „національні меншини в ССРСР”, вживана постійно СОНР-ом, коли це не меншості, а нації які творять абсолютну більшість населення ССРСР? Російський нарід є у великій меншості, а неросійські народи на своїх етнографічних територіях є повними національними спільнотами. Чи вважаєте, п. Кеннан, що було б можливе, хоч би до подумання, таке аналогічне явище, яке пропонує неросійським народам, напр., з Францією, якщо б її кількадесять років окупували німці? Чи після звільнення Франції треба би переводити плебісцит, чи вона хоче бути в новій формі німецької неволі, чи прагне бути суверенною й вільною, якою раніше була? Чому президент Вашингтон після американської визвольної війни не згодився на плебісцит, чи Америка хоче бути британською колонією, чи самостійною? Чи думаєте, що був би бодай один американець, який серйозно пішов би на це, не ставши зрадником своєї нації? Чому США не зарядили, напр., плебісциту в Індонезії, Філіппінах, Індії або тепер у Японії чи Німеччині, чи вони хочуть бути самостійними чи поневоленими? Чому якраз у наших, поневолених Москвою країнах, американська „приватна” політика хоче проводити під впливом росіян різні плебісцити?**

Дозвольте, п. Кеннан, не вірити в жодні такі обіцянки, дозвольте нам навіть відки-

нути дискусію на теми плебісцитів які є обидливі для народів, що існували далеко раніше, як сама Америка. **У нас уже цілі десятиліття іде плебісцит крові.** Ще не так давно навіть американський сенат мав змогу пригадуватись над резолюцією сенатора Сміса в честь Головного Командира УПА — ген. Т. Чупринки, що впав пів ора року тому в бою з большевиками за УССД.

Чи Ви, п. Кеннан, стоїте проти розподілу російської тюрми народів на національні держави в їх етнографічних територіях з направленням кривд заповіданих большевиками, і чи піддержуєте, як демократ, тиранію, бо ще ніколи в жодній тюрмі не було демократичного ладу, тобто свободи?

Якщо так, то як Ви це погодите із світлими традиціями волелюбного американського народу і як Ви думаєте перемогти большевизм?

У такому випадку ми не віримо у Вашу перемогу так, як не вірили в перемогу Гітлера! Нам було б дуже болюче вести знову боротьбу на два фронти, але ми віримо в нашу перемогу над усяким рабством і його спомогачами.

Віримо теж у перемогу американського народу, який — ми певні — в критичний момент нав'яже до світлих волелюбних традицій Америки, великого Лінколна й Вашингтона, і ми, поневолені народи, підемо разом з американським народом до світлих берегів національної волі і соціальної справедливості. Російська тюрма народів мусить розпастися і всі неросійські народи мусять бути суверенними й самостійними, бо перед Богом усі народи є однаково вартісні і рівні.

Євген Озерський

ПОШИРЮЙТЕ МАСОВО

єдиний в Європі український інформаційно-політичний місячник англійською мовою

UKRAINIAN INFORMATION SERVICE

Замовлення просимо спрямовувати до
UKRAINIAN INFORMATION SERVICE

28 Minster Rd.
London, N.W.2.

ЧИ МОЖЛИВА ПЕРЕМОГА НАД РОСІЄЮ БЕЗ СВІТОВОЇ ВІЙНИ?

Перемогти страх — передумова успіху

Більшим ворогом Заходу, як самий большевизм, є **його страх** перед Росією. Цей страх паралізує волю, цей страх диктує шукати компромісів, він, врешті, внеможливає всякі серйозні протизаходи, які були б в стані здержати й елімінувати російську агресію. „У страха великі очі” — каже українська народня приказка. Большевики знають, як страшно внеможливає серйозну протидію Заходу його страх, нічим не оправданий, прямо панічний страх перед Росією. Цей страх підсилюють п'яті колони, що невтомно ширять вістки про неперевершену ніким збройну силу СССР, про його грандіозний господарський потенціал, про сфанатизовану безчисленну масу, майже мільярдovu, про цілі — вже не батальйони — але армії смерті і т. п. Легенда про неперевершеність МВД, про його „блискучі” методи дії, про емведівських Шерлок-Голмсів шириться ще більше, як про знаменитий „Скотланд Ярді” чи „М.І.5”. В уяві західного громадянина МВД вже давно перевершило всі дотеперішні розвідки, служби безпеки, поліції і т. п. щодо тонкості й винахідливості метод. МВД вважають непобідним, всюди — прихвним, всезнаючим і всечуючим, не лише на землях поневолених Росією народів, але також і на Заході. Цю небезпечну легенду скріплюють також і самі большевики, щоб суєтістю своєї сили паралізувати волю Заходу, мовляв, „не тратьте куме сил”. Коли ж загроза безпеки **мобілізує** Захід, тоді доцільно і правильно вживати всіх метод, щоб цю готовість Заходу скріпляти. Але, коли це має переходити в дефетизм, це вже йде на руку ворогові. Західний громадянин починає себе почувати в позиції мандрівника в лісі, нападеного давуном. Гіпноз очей давуна і панічний страх перед ним каже не рухатися, а ждати, бо може давун не побачить жертви і небезпека пройде.

Находимось тепер уже в новій стадії, в якій Захід не легковажить загрози й небезпеки большевизму. Він уже свідомий її, але ще не спромігся на належну протидію.

Деякі кола західного світу вважають, що потульною політикою присмирнять ворога. Вони лякаються його „дразнити” рішучою політикою **твердої** руки, мовляв, щоб не провокувати Росії. Така політика не є політикою струся, а ще гірше — це інертність загипнотизованої жертви під самим поглядом давуна. Така жертва стає нездідна до оборони. Вона хіба вірить ще в якусь неприродну появу, яка її спасе, або на „недогляд” давуна чи на його ласкавість до „поцтивої” вівці.

Тому саме прийшов час докласти всіх зусиль, щоб західня публічна опінія відчула, що є **всі дані** на перемогу Заходу, якщо він **поведе правильну** політику по відношенні до поневолених Росією народів. Захід у спілці з поневоленими Росією народами є **непереможно сильний**. Почуття сили вільного світу в **співпраці** з поневоленими народами мусить бути в **основі** боротьби світу проти тиранії Росії. Але сила Заходу, без гармонії з цілями і змаганнями поневолених Росією народів — є лише оманю, бо єдино в співгармонії вільного і поневоленого світу лежить запорака успіху в боротьбі з большевицькою Росією.

Хто ворог, а хто приятель?

Це справа надзвичайно проста, а ще простішою стає, коли провести відповідну аналогію. В другій світовій війні були окуповані Німеччиною: Франція, Голляндія, Бельгія, Норвегія, Сербія, Греція, Польща, Чехія і інші (України, Білорусі, Естонії, Литви, Латвії)—з розмислом не включаємо в цей комплекс, щоб не ускладнювати справи). Після першої світової війни були окуповані большевицькою Росією відновлені незалежні держави: Україна, Білорусь, Туркестан, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Північний Кавказ, Дон, Ідель-Урал і Сибір. В другій світовій війні альянти вели війну проти Німеччини, а не проти поневолених нею країн, напр., Франції, Бельгії, Польщі і т. д. Отже, і тепер альянти повинні вести боротьбу не проти окупованих Москвою країн, як от України,

Білорусі і інших їм подібних, а проти Росії-Московщини. Так само, як ворогом альянтів була Німеччина, а не окупована нею Франція чи Польща, так само нині ворогом Заходу є тільки Московщина-Росія, а не окуповані нею країни. Отже фронти зовсім ясні. На основі такої аналогії є теж очевидним, що так само, як німецький нарід не був поневолений Гітлером, так само тепер російський нарід не є поневолений Сталінім. Тому є не тільки помилкою, але й баламутством, зачисляти московський нарід до народів поневолених, нарівні з неросійськими народами, так само, як було б помилкою уважати, що німецький нарід за Гітлера був поневолений так, як, напр., французький, польський або український. Через те, що, напр., в рамках німецького Вермахту були ненімецькі відділи белійців, французів, норвежців і інших ніхто не твердив, що так само, як їх країни була також поневолена нацизмом Німеччина. Отже, зовсім логічним є висновок, що ворогом Заходу не є народи ССРСР, але московський нарід, тобто нарід панівний, що загарбав і поневолив свободолюбні народи. Наприклад, український чи болгарський нарід зовсім не прагне завойовувати світ, ані поширяти своїх впливів поза свою етнографічну територію. Тільки російський нарід опанований облудним „месіянством” і жадобою грабежі прагне підкорити собі світ. Тому, плянуючи акцію самооборони, треба бути свідомим, хто є ворогом, де він знаходиться, що він плянує, яка його сила, кого він використовує і яким чином це робить. Більше того, треба розпізнати кого він підсуває, як сповидного ворога, щоб відвернути увагу від себе або принаймні зробити других співвинними за його злочини. Було б трагічною помилкою, як щоб альянти дались зловити на цю вудочку і зробили співвинними за большевизм всі народи Сходу, а не виключно нарід російський, що створив і виростив большевизм, який є тільки продовженням, як слушно вже відмітив Ечесон, 500-літнього російського імперіялізму. За большевизм відповідає російський нарід, який досі навіть не пробував скинути большевизму. Де є, напр., російський протибольшевицький підпільний рух? Де є російська повстанська армія, той символ антибольшевизму, що ним є нині, напр., в Україні — УПА, в Туркестані — басмачі, в Словаччині — білі партизани і т. п?

Отже Захід при організуванні боротьби з московсько-большевицьким імперіялізмом мусить мати **ясні фронти**, і мусить знати з **ким** треба спільно йти і проти **кого** треба боротися.

Спільно з поневоленими народами проти Росії-Московії

Це зовсім окрема справа, як вести пропаганду, як робити диверсію серед рядів ворога, а інша — трактувати ворога, як приятеля або залічувати до нього також поневолені народи, бо, мовляв, їхня доля така, як російського народу, всі вони однаково поневолені, тому всіх їх треба однаково трактувати. Треба, однак, **відрізнати** поневолювача від поневоленого. Такий підхід диктує і іншу стратегію боротьби, бо уточнює ворога там, де він знаходиться і не поширює його в неокресленість і в безмірність. Отже, удар в сам центр лиха — є **суттю** всякої розумної стратегії.

Уточнення центру призводить до елімінації побічних фронтів. Розпізнання приятелів поширює базу атаки на ворога і розбиває його фронти. В протилежному випадку спихає приятелів у лави ворога, як це зробив Гітлер. Коли ворогом Заходу є лише Московія-Росія, тоді і стратегія боротьби з ним мусить бути до того достосована. Прикладом для цього була світова війна проти Німеччини, коли ніхто з альянтів не збирався воювати проти Франції, Бельгії чи Польщі, уважаючи, зовсім слушно, що через факт їхньої окупації Німеччиною, вони не стали її приятелями, а навпаки — були завзятими ворогами. Тоді альянти витягали з цього розумні висновки і підтримували французьких „макі” і де-Голя, ген. Михайловича в Сербії і т. д. Зараз порівнюючи те, що тепер діється на Заході по відношенні до поневолених Москвою народів, є неначе божевіллям. Те, що Франція чи Голляндія прагнула визволитися з-під німецького ярма, щоб відновити свої незалежні держави — було зрозумілим і всі кроки великодержав Заходу були звернені в тому напрямку. Але те, що, напр., Україна або Туркестан прагне цього самого, і Захід повинен відноситися до них, як до союзників маючи одного спільного ворога — це для Заходу зараз несприйнятливим. У зв'язку з тим, Захід робить неймовірно фальшиві висновки в політиці, у воєнній стра-

тегії та плануванні оборони перед Росією.

Перша, ставлена поневоленими народами вимога до Заходу це: **тракувати поневолені Росією народи так, як тракував Захід у другій світовій війні поневолені Гітлером народи Західної Європи.** Деякі політичні кола Заходу бояться такої концепції, бо, мовляв, воювати не тільки проти большевизму, але й проти московського імперіялізму, це значить — воювати проти російського народу. Однак, коли маємо воювати на те, щоб виграти, то не можемо приховувати правди. Бо, напр., чи Захід воював проти Німеччини, чи тільки проти нацизму? Якщо тільки проти нацизму, то пощо окупував Німеччину, поділив її на зони, здемонтував німецький промисл, забрав Сарцину, етнографічно-німецькі землі, здемілітаризував її, zdeцентралізував і вкінці створив федеральну республіку, а не сцентралізований райх? Цим нашим питанням не оправдуємо такої політики Заходу супроти Німеччини і не уважаємо її правильною, коли світові загрожує більший ворог — Москва. Стверджуємо лише факти і витягаємо висновки. Минула війна була війною не лише проти нацизму, але й проти Німеччини, взагалі так само, як перша світова війна була не лише проти кайзеризму, але проти Німеччини. Подібно, як Німеччина, не воювала проти II-гої чи III-тьої французької республіки, але проти Франції, не проти британської монархії, але проти Великої Британії і т. п.

Коли робимо такі ствердження, ми все ж таки далекі від проповідування женосайди чи стратегічних бомблень супроти російського народу, а тільки уточнюємо ворогів і приятелів, а до проблеми стратегії ще перейдемо. Війна мусить вестися не лише проти большевизму, але й проти Росії. Зовсім не твердимо, що російському народові прекрасно живеться під большевизмом, не кажемо, що не треба використовувати його незадоволення для протиставлення большевизмові. Все це треба робити, але уважаємо, що зовсім інша ситуація є в країнах поневолених Росією і в самій же Росії, цебто інша ситауція є, напр., в Україні, а інша в Росії. Під час останньої війни альянти теж вели свою пропаганду серед німецького народу, але питаємо: чи вона своїм змістом була **тотожна** з акцією і пропагандою, напр., серед народів французького, бельгійського, голландського, польського, сербського і т. д.? Тому

дві дії, **окремі** змістом і формою, мусять вестися серед народу пануючого і народів ним поневолених.

Пропаганда для поневолених народів і пропаганда серед панівного народу — це два окремі моменти, що бачимо хоч би на прикладі боротьби західного світу проти нацистської Німеччини. З цього прикладу треба робити висновки, справляти похибки, які роблені супроти Німеччини, бо ж зрозуміла річ, що тих самих гасел і елементів, які видвигано німецькому народові, не можна стосувати по відношенні до російського народу.

Чергова помилка американської політики

Довший час було тихо на відтинку американського заінтересування проблемами Сходу Європи і підсоветської Азії. Нагло певні американські кола заактивізувались, зокрема ті, що стоять під видатним впливом політичних концепцій Дж. Кеннана (на іншому місці вичерпно з'ясовуємо наше становище до позицій п. Кеннана).

Ця активізація американських офіційних політичних кол, затривожила кожного, хто принаймні щобудь читав або чув про причини невдачі Наполеона чи Гітлера на Сході. Відносні американські кола, в холодній війні проти Кремля, поставили на найбільшого невдачника повітньої історії — Керенського і на його концепцію єдинонеділимої тюрми народів. При помочі доларів почалась „консолідація“. Насамперед „сконсолідовано“ грішми п'ять ворогуючих між собою російських груп. Опісля приступлено до купування „націоналів“. Довгі роки пробували росіяни притягнути бодай поодиноких людей неросійської національності до свого єдинонеділیمського „котьолка“ на еміграції. Але вже всі знають російську брехню й фальш і тому всякі єдинонеділімські намагання росіян були даремні. Аж нараз у Штутгарті з'явилися „націонали“ — кілька продажних паршивих овець, з-поміж різних народів. Московські білі загарбники невимовно зраділи і вдарили в дзвін, що, мовляв, „матушка Рассея“ знову „пригортає“ до себе „своїх“ многонаціональних реб'ят“ байдуже, що це люди з вулиці, або колишні нацистські чи большевицькі коляборанти, які кожному готові за гроші служити.

В Штутгарті не засіли за стіл з росіянами неросіяни, а засіло тільки кількох продаж-

ніх „націоналів”, яких посадили американські гроші до тієї огидної трапези. Москалі не можуть говорити про будь-які свої „успіхи” у Вісбадені, бо це не їх „успіхи”, а п. Дон-Левіна чи стисліше — „успіхи” тих, що купили москалям кілька „націоналів”. Тому жодного серйозного політика на Заході не переконає низка гучних підписів під вісбаденської декларацією, яких, зрештою, ніхто з „націоналів” навіть не складав, а їх прямо поставили без їх згоди й волі самі москалі з п. Дон-Левіном. Фактично це „об’єднання” виглядає так: п’ять партій — москалі, „націонали” — американські долляри. Тому всяке говорення, що, мовляв, росіяни проломили фронт поневолених народів — це пустяки. Ніколи вже цього фронту москалі не проломлять! Найвище можуть американські спомогачі єдинонецілімців купити москалям купку запродавців неросійських народів. Та це не новина, запродавці-яничари є в кожному народі. Але чи такими методами хоче західний світ виграти війну проти Кремля?

Чи Давид переможе Голіята?

Кожна розумна людина, маючи перед собою великана в залізі, готуватиме до боротьби з ним не палицю, але робитиме **такі** заходи, які вможливляють перемогу. Коли болшевики чваняться на весь світ кількістю своїх дивізій, а західня преса це скрупулятно повторяє і лякає ними свої народи, то тоді про якусь продуману розумну протидію немає й мови. Коли СССР заявляє, що має, напр., 300 дивізій, а альянти — подають, як велике досягнення, що незабаром матимуть в Європі 30 дивізій, і при цьому ще й самі скритикують ті дивізії, мовляв, вони майже нічого не варта, не загартовані, „сплять на подушках”, ведуть вигідне життя, не знають казарм і т. п. — тоді ціле зусилля Заходу здобути опінію серед громадянства не багато вартує, бо в основі підкопане довір’я до боєздатності їх власної армії. Тоді переляканий громадянин Заходу, в безсиллі, шукає будь-якого „зговорення” з ворогом, з яким зговоритися ніколи не можна. Є і інший момент: кількостево західний світ не може перевищити східного агресора. Тому на Голіята треба йти з внутрішньою „отруєю”, яка його скоріше поконає, ніж найкраща воєнна техніка.

Ідея **національного визволення** народів поневоленних Росією — є тою силою, важнішою за атомову бомбу, яка вже сьогодні розсаджує зсередини російську тюрму народів. Вже сама логіка диктує Заходові звернутися до тих чинників і елементів, які прискорюють і взагалі вможливляють перемогу над Росією. Ні при чому тут апеля до „сумління світу”, до „справедливості” і „гуманності”, з чим сьогодні рідко хто, на жаль, на Заході рахується. Йдеться про власний інтерес західного світу: або він визнає і підтримує національно-визвольні рухи в СССР і сателітних країнах, або може провалитися сам у цьому дужанні, що йде. Це вже питання холодного рахунку, а не спічуття, емоцій і „благородності” на що не доводиться нам рахувати.

Хто серйозно дивиться на боротьбу Заходу з болшевицькою Росією, той прийде тільки до одного висновку: **тільки в співпраці з національно-визвольними рухами поневоленних народів СССР, об’єднаних в АБН, є запевнена перемога.** Неважно, що АБН, як зрештою кожний рух, не є універсальний і має свої браки. А єдино важливі є ті моторичні сили, які стоять за ідеями АБН. До АБН можуть приходити й можуть відпадати люди і організації. Головна суть у цьому, що ніколи ще жоден нарід **не зрікся** свого права на суверенність — а це є **незмінні** ідеї АБН. Може бути навіть так, що в АБН не є заступлений якийсь нарід, якого репрезентанти можуть зрадити чи зневіритись і відійти набік, але прапор незалежності і суверенності даної нації АБН держатиме далі, байдуже чи даний нарід має моментально в АБН свого репрезентанта, чи ні. АБН бореться, напр., за незалежну білоруську державу в її етнографічних границях, байдуже чи ця, чи інша Білоруська Рада піде, чи ні, з федералізмом. Значить, АБН нестиме прапори суверенної Білорусі, Азербайджану і т. д. хоч би і проти білоруських чи азербайджанських федералістів і буде **активно відстоювати** їх права, не втручаючись у їх внутрішні справи. АБН свідомий, що білоруський чи азербайджанський народи у своїх батьківщинах боряться не за федерацію з Росією, а за **відірвання** раз назавжди від Росії, за своє право рішати самому про всі справи на своїй вільній, суверенній, від нікого незалежній землі. **Захищати** суверенітет воюючих народів на

їх рідних землях, ніхто не заборонить АБН-ові навіть, якщо б політичні групи даного народу на еміграції, відірвавшись від рідного ґрунту, його зрадили чи підвели. Відхід від власних підметних позицій тої чи іншої політичної групи на еміграції, може коштувати даний народ море крові. І за цю проливу кров відповідатимуть емігрантські долярлоуби, що зрадили визвольну боротьбу своїх народів і пішли на службу Керенському. Нової керенщини, власовщини і т. п. поневолені народи СРСР ніколи не приймуть. Звідти виринає пересторога заходів, особливо певним американським колам, що долярами підтримують культ зради емігрантських „націоналів” в лавах свободолюбних і воюючих за свою волю й суверенність народів. Воля й суверенність усіх мусить бути для поневолених народів СРСР, за всяких умовин, хоча б хтось з їх „націоналів” за „ради лакізму нещасного” зрадив і перейшов до табору російських єдинородимців.

Малий Давид переможе Голіята тільки об'єднанням зусилля малих Давидів, тобто спільними силами всіх поневолених Росією народів у співпраці з вільним західним світом. Отже перемога над російським Голіатом лежить у національній ідеї і гарантії поневоленим народам СРСР самостійного й суверенного життя на власних етнографічних теренах. Махінації деяких західних кіл, що підтримують російську імперію і долярами поширюють культ зради й вислужництва,—утруднюють побороження російського Голіята. Вони сприяють не локалізації, а поширенню війни, що гряде на весь світ.

Висбаденська історія є одним із застрашуючих кроків, які на шляху боротьби з російським Голіатом, ставить західний світ.

Ахілева п'ята російської тюрми народів

Напевно буде виглядати це парадоксом, але, на жаль, так є. Західний світ хоче уникнути війни взагалі, але своєю політикою по відношенні до поневолених Росією народів сприяє її поширенню. Чому так? Щоб відповісти на це питання, треба з'ясувати ситуацію, за якої можна було б взагалі уникнути світової війни.

СРСР — це імперія насилля над народами і людьми. Вибухова сила, що може з середини рознести російську імперію лежить у поневолених, але неупокорених Росією на-

родів. І власне Ахілевою п'ятою російської тюрми народів — є неросійські нації. Коли ці неросійські нації, даючи їм всесторонню поміч, пірвати на боротьбу за їх волю і суверенність — це значить розсадити СРСР з середини. З цим приходиться автоматично локалізація війни і обмеження її до терену змагу росіян проти поневолених ними націй. Отже, основним завданням західного світу було б: підтримати неросійські нації в їхній боротьбі проти російського імперіалізму та розставити фронти в той спосіб, щоб стати чолом проти російського імперіалізму, вилучивши з нього поневолені народи, що стануть по боці Заходу. Це є політика й стратегія оточення ворога і удар по ньому має бути з усіх боків і з середини. Очевидно, що прагнення західного світу, щоб поневолені народи самі воювали проти російського загарбника, при участі Заходу тільки, як глядача дужання, є нереальним. Росія є не тільки нашим ворогом, але й ворогом усього світу і Захід мусить внести свій вклад у цю боротьбу, незалежно від того, чи він хоче цього, чи ні. Річ у тому, щоб російський імперіалізм знищити якнайшвидше і при найменших жертвах. Російська імперія — це трухлява будівля, коли її цілеспрямовано й розумно розкитати зсередини. Тому західний світ повинен негайно розпочати кампанію проти російського імперіалізму в повній ширині, в політичному змислі ідей АБН, щоб дати поневоленим народам надію і усунути в них почуття відокремленості, самотності, повної ізоляції від західного світу, який не цікавиться їхньою долею. Він повинен почати реалізувати практичну допомогу підпольним рухам і арміям, визнавши голосно їхні цілі і чинно підтримувати їх.

Можна цілком згодитися з проєктом англійського ген. Фуллера, який у статті „Чого найбільше боїться Кремль” пише:

„З досвідів історії не маємо ніяких причин перекладати, що московський режим у майбутньому зміниться і припинить віковічні змагання російської експансії і тому мета західних потуг мусить збігатися з метою організації АБН. Це означає, що із совєтською імперією треба зробити те, що було зроблено з турецькою, тобто розчленувати її на складові частини, щоб кожна частина стала незалежною країною.

Першим кроком до досягнення цієї мети є вклюдження всіх свободолюбних народів із обох боків

залізної заслони в спільний антибольшевицький фронт. Другим — є творення генерального штабу для психологічної війни, який дасть зуби цьому союзові. Ця організація мусить включити три головні галузі — оперативну, інформаційну і постачальну.

Завданням першої мусить бути: планування і організація повстанської діяльності в середині всіх уярмлених країн, вивчення утікачів та творення з них кадрів національних армій, навколо яких поневолені народи могли б будувати свої власні бойові сили спочатку чи в час самої війни.

Завданням другої було б — збирання та координування інформації підпільних рухів, навчання розвідочних агентів для праці не тільки за залізною заслоною, але також у всіх країнах, які під час війни можуть бути зайняті росіянами, з тим щоб повстанська війна могла бути організована на цих (зайнятих) землях та інтенсивною пропагандою посилити дух спротиву.

Завданням постачально-допомогової ділянки було б приготування на широку скалю всього потрібного до повстанської війни: зброї, амуніції, вибухових, медичних запасів, раціонів, радіо тощо, підготовка летунства до співдії з повстанськими рухами і т. п. — щоб психологічна бомба могла вибухнути від арктичних берегів до Середземного моря і від Тихого океану до Ельби.

Коли ті речі будуть зроблені, то західні держави немає чого боятися. Але, коли цього не буде, то, хоч Захід може виграти наступну війну, але в тій виграшній війні він пайде власну руйну і може закінчити большевизацією цілого світу".

Бачимо, що наша постановка, яку ми не один раз обговорювали також на сторінках „В.Ш.", вже здобуває собі признання в компетентних колах Заходу. Уважаємо, що ця активна і всебічна участь західного світу в підтримці національно-визвольних рухів мусить початися негайно, якщо війна має бути зльокалізована. Широкий політичний настрій Заходу і така ж широка, многогранна і всебічна підтримка підпільних рухів цілком захитає в основах СССР. Коли одного дня почнуть у нашому дусі говорити на мовах народів АБН головні радіостанції світу, коли прийдуть технічні й інші допомоги визвольним рухам за залізною заслоною, коли все буде координоване з існуючими за залізною заслоною політичними й мілітарними осередками, як з рівнорядним контрагентом — тоді кріпшатимуть сили Заходу і ростимуть смертельні щілини в середині трухлявої будівлі — СССР. Правда, тоді СССР може почати війну, але вона зразу буде льокалі-

зована, бо советська армія буде розлітатися так, як розліталася в перших тижнях гітлерівської кампанії, доки не побачили народи, що на зміну советського йде нове загарбництво німецьке.

Значить, істота справи не в уникненні війни, бо це не лежить у нічій силі, якщо СССР її пічне, а він це мусить зробити, але сама суть полягає в найскорішому переможному закінченні війни, при найменших жертвах, як з боку поневолених народів СССР, так і з боку Заходу. Ми бачимо зовсім реальну можливість уникнення великої світової війни, тобто перемоги над Росією при льокалізації війни і її часовому мінімальному обмеженні. Не перечимо, що ставка Заходу на нашу концепцію може прискорити большевицьку агресію, але ми певні, що ця агресія буде здавлена при мінімальних жертвах і в найкоротшому часі. Коли ж західний світ проволікатиме і видвигатиме нові керенщини, власовщини і т. п., чи шукатиме політики злагоди, щоб не „дразнити" СССР, тоді і так війни не уникне, бо її уникнути не можна тому, що Росія прагне завоювати цілий світ, але доведе до такого стану, що дасть Росії шанси перемоги. Так точно поступив Гітлер. Якщо Захід поставить ставку на нову власовщину, матиме народи АБН проти себе і кінця війни не буде видно, так як не бачив її і Гітлер.

Ген. Фуллер правильно пише:

„Коли Захід хоче з'єднати собі симпатії уярмлених народів, то він мусить удушити їх. Думати категоріями атомової бомби є автократично, думати в рамках визволення (народів) є демократично. І хоч атомові бомба дає свої вигоди, то їх треба порівняти з тим ефектом, який вона правдоподібно викличе. Вживати цю зброю необдуманно — це значить повторяти помилки Гітлера. Спочів, в який атомові бомба була б ужита, буде визначати — чи мільйони уярмлених народів в Європі і в СССР стануть союзниками Заходу, чи, проти власної волі, будуть оборонцями Москви".

Думка ген. Фуллера про те, що західний світ своєю неправильною політикою може загнати поневолені народи в трагічне положення є, на жаль, правдивою. В ній лежить велика пересторога, щоб західний світ прагнути уникнути війни, лихою і невластивою підготовкою до своєї оборони, не сприяв — мимовільно — до її поширення боль-

МАЛИЙ КОМЕНТАР

ПРОБЛЕМИ ДНЯ

Європейська армія і Англія. Французьку і німецьку делегації дуже здивувало становище британців, які однозгідно, як консерватисти, так лейбористи відкинули участь Великої Британії в європейській армії (тут не треба мішати з армією атлантичною!). Скрізь повторяється тезу Черчіля в Страсбурзі, мовляв, він видвигнув ідею цієї армії, а тепер Велика Британія відвертається від його ідеї. „Визвольний Шлях”, ще тому два роки в одній із своїх статей передбачував такий розвиток подій, зазначаючи, що Велика Британія приймає участь в європейському русі, а навіть ідейно веде в ньому перед, щоб цей рух унапрямувати в інтересах власної політики, що є, очевидно, здоровим і нормальним

шевиками на цілий світ. Льюкалізація війни не лежить в інтересі ССРС, бо ж його мета — це універсальне панування і поневолення всіх країн і народів.

Ключ до часового й простірної обмеження провокованої більшовиками війни — є в руках західного світу. Він або прийме, або відкине ідеї поневолення народів ССРС, а від цього залежатиме постава до Заходу народів АБН.

Ген. Фуллер пише просто й правдиво:

„Оскільки в Атлантичному пакті — в усякому разі обороннім — можна тільки знайти потенційно перший фронт проти Советського Союзу, так само в АБН, не зважаючи на його організаційні недомогання, можна знайти другий фронт. Ці два фронти разом уявляють собою великий стратегічний інструмент західних потуг, будучи обидва однаково важливими, бо один без другого не може досягнути того, що мусить бути метою західних держав. Треба вимагати не стримання чи затамування комунізму, але повної елімінації більшовизму, без чого не може бути жодного миру й спокою в світі”.

Так, як кожна правда є надзвичайно проста, так простою і є наша проєктована розв'язка, яку так само просто і без ускладнень проєктує ген. Фуллер. Щоб лиш західний офіційний світ своєчасно зрозумів і послухав голосу поневолення народів ССРС та перестороги тих нечисленних людей на Заході, що дивляться на московський імперіалізм і його повалення — тверезими очима.

Євген Орловський

проявом кожної живучої нації. Ми передбачали, що з приходом Черчіля до влади його орієнтація і становище по відношенні до Страсбургу охолоне й він проводитиме таку саму політику, як Етлі. Це тепер вповні підтвердилося. В Страсбурзі лейбористи і консерватисти йшли рука-в-руку в кожній справі. Зрозумілим є, що Англія не може приймати участі в європейській армії, бо вона є зв'язана з Комонвелтом і спільно з ним творить окремий комплекс і окремий свій світ для себе. Приступлення Англії до європейської армії, чи будь-якої європейської федерації, потягне за собою автоматичне її вилучення з комплексу Комонвелту, бо західноєвропейські проблеми так її заобсорбують, що на справи Комонвелту не стане ні технічних, ні політичних спроможностей. США свідомі цього, що в їх інтересі лежить включення Великої Британії в західноєвропейську федерацію, бо тоді гравітація країв Комонвелту автоматично йде в напрямі США. Тому, для вдумливого спостерігача, фактично в основі є тут зудар двох концепцій і інтересів, про що не говориться, ані не пишеться.

Зв'язання Великої Британії з європейською федерацією зробило б її одною із сил, яку виграла б Франція, згл. — Німеччина з Італією. В європейській армії британська національна армія відігравала б другорядну роль, при надзвичайній силі німців. Лише в співпраці із західноєвропейською армією, армія Комонвелту може бути рівнорядним партнером до цілоти західноєвропейської армії, а не одною із складових її частин. Тоді, власне, зберігається також ключова позиція Британії по відношенні до Західної Європи. Тоді не буде майоризації хоч би тільки кількістю німців, не згадуючи вже про їх динаміку і стихійний потенціал. При відсутності в західноєвропейській армії британців не увійдуть у її склад теж французи, з огляду на наявну німецьку перевагу. Можливо, що, якщо хтось щиро прагне західноєвропейської федерації і такої ж армії, то ними є певні німецькі кола, яким усміхається супрематія в тій федерації — пакс-германіка. Так, напр., Україна ніколи не прагнула б федерації, але за те завжди прагнутиме її Росія.

Де-Голь правильно заакцентував великі традиції французької армії, які заперечувала б ідея федеральної галаматії. Концепція західноєвропейської федерації може бути в інтересі імперіалістичних тенденцій тих, що в боротьбі за світовий уряд хочуть уже в першій стадії вилучити позаявропейські комплекси від комплексу Європи, яка мала б займатися своїми регіональними справами, сваритися за „компетенції”, а тим часом світові імперіалісти підготовляли б ґрунт на підкорення „сфедерованої” і росвареної Європи.

Тому захищаючи з усієї душі єдність Західної Європи, хоч би у формі атлантийського пакту і армії побудованої на національних засадах, ми є, власне, за **органічні** основи тієї єдності, що сперті на традиціях і об'єднані ідеєю дружнього співжиття народів усього світу, в тому і Європи.

„Вишинський усміхається“. Преса західних дефетивних кол виплисувала цілі шпальти на тему... „усміху“ горезвісного прокурора ІПУ-НКВД — тов. Вишинського. Кінотеатри висвітлюють, як президент Оріол і його дружина щиро-сердечно вітають цього ката народів. Дрощі йдуть поза шкуру, коли оглядати таке позорище. Навпевно кремлівські сатрапи затирають руки з приводу такого самопониження Заходу. Дефетисти писали, що „усміх“ тов. Вишинського означає напевно компроміс у переговорах. На нашу скромну думку — це був іронічний насміх над наївністю і глупотою західних дефетистів, які — мов каня дощу — очікують від тиранів обіцянки, що ще сьогодні армія деспотів не маршуватиме на Захід. А коли тов. Вишинський сказав, що він годиться на контролю атомової продукції, то від захоплення такою великодушністю Кремля заперло дух західним дефетистам. При цьому забувають **основне**, що таким чином СССР **довідається** ще про решту таємниць Заходу, яких ще не знає, а західним „спецам“ покаже потьомкінські села, тобто те, що скоче. Невже ж може хтось на Заході серйозно думати, що тов. Вишинський повезе їх до СССР і покаже їм „Атомгради“, розкриє перед ними всі сибірські чи уральські фабрики і підземні летовища?

А при кожній толеранції большевицьких п'ятих колон на Заході, за їх інформаціями, тов. Вишинський вкаже на кожне місце, де для нього може бути щось „підозрілого“ і яке він хотів би перевірити. Тому справді мав чого „усміхатися“ тов. Вишинський, а наївна західноєвропейська преса пояснює собі його „усміх“ і кожне його слово думкою: „А може дійсно тим разом Кремль хоче мира?“. Кремль **хоче війни**, а не мира, хоче **панування** над світом, а не свободи для нього. Кремль хоче **завевняти** собі перемогу над Заходом і тому **добирається** до всіх його таємниць.

Єгипет у конфлікті з Британією. За прикладом Персії пішов Єгипет. Але тут не так легко. Большевики далеко, а США не можуть „посередничати“ бо немає прямої загрози агресії СССР. Тут під'юджувачі з СССР перерахувалися, бо Британія почала кидати свої війська на Суез, може й більше, як треба. Але на всякий випадок, бо ану ж большевики навесну чи в осені захоцуть маршувати на „ломіч“ Єгипту. Сам Єгипет рахував хіба на тиск цілої ситауції, бо не міг думати, що дасть раду хоча б британському гарнізону в Суезі, коли Ізраель тому два роки потрапив перемогти всі полки арабського світу, в тому і Єгипту. Тим разом Москва перерахувалася. На Близькому Сході західний світ буде вже **більше** приготований, як досі. А в обличчі небезпеки й спільного ворога, Велика Британія і Єгипет **мусять знайти спільну розв'язку їх національних інтересів.**

(— ич)

М. Л. СУХОДОЛЯ

Сучасний стан української політичної еміграції та її завдання на чужині

(Порядком обговорення)

Питання сучасного стану української еміграції є найбільш суттєвим, актуальним і важким. Бо успіх української визвольної справи на міжнародній арені у великій мірі залежний від цього, як українська еміграція вив'язуватиметься з обов'язків і завдань, покладених на неї українським народом на Рідних Землях. Знову ж це виконання залежить у першу чергу від якості, національної зрілості, моральної самодисципліни, почуття обов'язку, любови до Рідного Краю і народу, активності і жертвенності української еміграції.

Автор статті „Сучасний стан української політичної еміграції та її завдання на чужині“ порушив цілий ряд проблем, які повинні бути широко обговорені на сторінках української преси. На особливу увагу заслуговує автор своїм підходом до порушених питань. Одвертий вислів

думок, відвага називати всі речі поіменно, як також чи не перша спроба аналізу справжньої вартості нової української еміграції — дають багатий матеріал до правильних висновків і для належного оздоровлення існуючого стану. Маючи, передусім, на увазі оздоровлення цього стану, автор майже через цілий час зупиняється на негативних рисах нашої еміграції і тому в тій статті, на нашу думку, присвячено замало уваги позитивам і досягненням української еміграції, як висліді праці й жертвенності її здорової і національно-свідомої частини — Ред.

* * *

Наша нова еміграція

Стверджуючи правду треба признати, що наша нова еміграція даром не сиділа на чужині. Вона проробила багато корисної ро-

боти для загальної української справи. Але чи зроблено нею все, чи використано всі можливості нашого побуту й життя на еміграції? Чи була наша робота проводжувана за певним планом? Чи все, що ми тут робили й робимо, було і є доцільним і скоординованим?

Фактом є, що так воно не було. А всяка безплянна і доривочна робота не дає бажаного ефекту. Вона тільки роздрібнює сили і не веде до належної цілі. А чи не було в роботі української еміграції багато й такого, що тільки марнувало наші сили, зуживало їх даремне або ще й наносило нам і нашій справі немалу шкоду — компромітувало й принижувало нас у наших власних і чужих очах? А як же то часто, аж за часто, була, та ще й є наша еміграція тією дивною нерозумною потворою, що сама себе гризе й поїдає? Як же часто вона виливала море затруєного чорнила собі на голову, плювала собі в обличчя, очорнювала й опоганювала себе взаємно. Скільки гніву, пристрасти, люти й ненависти виладовували ми на внутрішньому відтинку нашого еміграційного життя! Скільки сил і енергії зужила еміграція на взаємне поборювання, скільки бруду й помий вилила на себе! Виладувала й зужила стільки емоцій, що тепер замало маємо їх на зовнішньому відтинку життя і праці. А їх там нам найбільше потрібно. Взаємна заїлість і ненависть виснажує нас далі та закриває перед нами **дійсний** предмет нашої ненависти — ненависти до лютого ворога, який там, на наших Землях зі скаженою ненавистю кидається хижо на наш нарід, довбе йому ребра, клює очі, винищує та його кістками засіває Сибір...

Замість єдиного й одноцілого фронту проти скаженого ворога, ми потворили внутрішні фронти і немов божевільні, неначе одержимі фурією взаємного ненавистництва прямо лютими собаками кидаємось на себе й поповнюємо злочини на своїй національній спільноті. Робимо це немов по наказу ворога. Йому на радість і на втіху самі себе обезцінюємо і послаблюємо свої сили, а це і є те, що ворогові на користь а нам на шкоду виходить.

Частина еміграції зводила і зводить на внутрішньому відтинку нашого життя гоме-ричні бої з... противниками, тобто з „інакодумаючими” укр.їнцями. Десятки тон па-

перу витрачено на цю боротьбу, вилито бочки чорнила і зужито тони газетного динаміту, „яким не то еміграцію нашу, але й гори можна було б розсадити”.

Скільки лиха накоїло нашій еміграції одне тільки скромненьке слівце, таємниче чарівне словечко... демократія? Не поняття демократії і демократизму, не їх зміст і суть, не програма чи ідеологія, не світогляд і не гасла, а саме гол сіньке слово — демократія. Оце слово кинене неначе якоюсь проклятою рукою поміж нашу еміграцію, використовується на сіяння і підсилення незгоди, ненависти, а навіть наклепів і донощства. Його вживається і де треба і де не треба, кидається ним немов м'ячиком раз наліво, раз направо і воно наносить нам немало шкоди, компромітує нас і дискредитує. Мимохідь зроджується підозріння, що частина нашої еміграції свідомо вживає цього слова, як тарану до розбивання і послаблення української спільноти на чужині. Як колись у руках безвідповідальних людей було іграшкою слово „соціалізм”, так тепер люди того самого покрою обрали собі за іграшку слово „демократія” і грають ним... Що там для них цей факт, що така „гра” шкодить нам. Вони щасливі, що мають у руках „забавочку” і бавляться. Кожний обертає це приманливе словечко на всі лади, вимахує й погрожує ним, на свій спосіб його інтерпретує, розуміючи його, як повну, ніким і нічим не контрольовану свободу слова, вчинків і поведінки, як повну безвідповідальність, безкарність, гуляйпільство і розперезаність — забуваючи цю глибоку мудрість, яка каже: „Найбільша й найважча неволя там, де всім все вільно”. І ця частина нашої еміграції може бути „вдоволена”. Вона своє „завдання” виконала і може почванитися успіхами: українська еміграція розсварена, роз’єднана і розпорошена, більшість — знеохочена й зневірена. Люди починають жити своїм власним життям — своїми особистими шкурними інтересами, затрачують духовий зв’язок між собою, кажучи, що мають уже тої „політики” аж по вуха...

На кожному кроці помічаємо і стверджуємо дивну байдужість, пасивність і інертність, оспалість думки і чину, відсутність зацікавлення загальноукраїнськими справами, проблемами суспільно-громадськими, як рівнож і національно-політичними потребами нашого життя, а все це потягає за собою відчуженість

від українства і несе небезпеку потонення в чужому морі... Ми справді часом пробуємо ствердити негативні шкідливі й загрозливі явища нашого еміграційного життя — пробуємо ствердити нашу хворобу, а навіть ставити її діагнозу, шукати її причин, але на тому й кінчаємо... Усунути причини нашої хвороби, підшукати на неї лік, зарадити лихові, битись з тим лихом — на це в нас ні охоти, ні сили, ані в дваги немає...

Нам взагалі бракує мужності і енергії в підході до актуальних, пекучих і наболілих проблем нашого життя. Ми прямо боїмось назвати по імені шкідника — шкідником, злочинця — злочинцем, зрадника — зрадником, а наймита „отчєства чужого” — наймитом. Унікаємо називання і п'ятнування шкідницької роботи — роботою неукраїнською. Не клеймимо шкідників належним їм клеймом, боїмось викинути їх раз назавжди поза борт нашого життя, та поступити так, як робить добрий лікар-хірург, який, запобігаючи поширенню гниття і розкладу організму, випаляє заразки розпеченим залізом, витинає і усуває боляки гострим лянцетом.

Немає в нас відваги усунути з наших рядів усяку погань і нечисть, яка підступом залізши в наше гніздо, поганить і каляє його, боїмось відсепарувати від себе тих, яких кості обросли чужим і ворожим м'ясом, і тих, що затратили давно українське серце, українську совість, а українській справі тільки шкодять і розкладають наше життя, діючи на користь ворогам. Боїмось сказати їм рішуче і тверде слово: геть ваші брудні, зрадницькі руки від України!

Ми боїмось теж глянути сміло в вічі нашій гіркій правді й загрозливій дійсності. Ми шукаємо причин розладу і нещастя у „поганих умовах еміграційного життя” та у відірваності від рідного ґрунту і т. п., а не хочемо завдати собі труда, щоб пошукати тих причин у собі, в нашій ментальності, в злочинній безвідповідальності за безділля чи за вчинки негідні та в неповажному трактуванні незвичайно важних проблем.

Що ж діяти? Іти далі шляхом інерності, байдужості і безвідповідальності? Чому не повернути з цього шляху, не подумати про напругу зла, про зараду лихові? Чому не вислімінувати з-поміж себе шкідницькі елементи, усунувши тих, які свідомо, чи не свідомо діють на шкоду українській справі, згуртувати біля нашої великої виз-

вольної ідеї — ідеї Вільної Соборної Української Держави **всіх людей щирого українського серця і крові?**

Це мусимо зробити!

Питання тільки в тому, як це здійснити, як бажання і проекти в життя перевести?

Перш за все мусимо усвідомити собі, що без єдиного сильного, всім спільного фронту проти ворога і його затій та заходів нас розкласти, послабити й спаралізувати; без єдиного, монолітного, самостійницько-державницького фронту — еміграція наша не виконає свого післанництва і завдання, не дасть допомоги своєму народові в його боротьбі з ворогом. Для того вся енергія і увага мусить бути скерована на реалізацію соборно-державницької ідеї! Тій справі мусять бути віддані всі наші думки, знання і досвід. Цій ідеї і її реалізації мусимо віддати себе всеціло і без решти! Але в тій роботі не сміє бути недоладности, доривчости, розпорошення, ані роздріблення сил. Скоординованими силами, об'єднані і пов'язані одною великою, світлою ідеєю, — крокуймо до одної, всім нам спільної, святої мети: вибороти, здобути, побудувати і закріпити власну, ні від кого незалежну, суверенну й соборну державу! Найвищий хіба вже час перевести мобілізацію всіх наших сил і поставити їх на противорожому фронті. Згуртування на цьому фронті всіх, хто здоровий не лише фізично, але в першу чергу духово і морально — хто здібний і охочий до боротьби за реалізацію української правди на українській землі. А тих, хто відказується від тієї боротьби, трактуймо і тавруймо так, як вони на це заслуговують — як зрадників і дезертирів.

Мобілізуймо, готуймо і об'єднуймо себе на базі відданої і жертвенної праці для нашої Батьківщини, для боротьби за її визволення і здобуття волі і кращої долі нашому народові. „Громадою гартуємо обух на ворога!”

Гуртуймо всіх щирих і справжніх українських людей на чужині, поза Рідним Краєм суцільних, об'єднуймо і консолідуємо людей доброї волі, чистих рук і серця, людей патріотів, людей твердої віри в себе і свою націю; людей глибокого знання і досвіду, з почуттям відповідальності. Гуртуймо всіх тих, для яких Україна понад усе в світі, які тільки тілом тут, але думки їх там, де Батьківщина, а визволення її з неволі і побудова своєї

держави в них на першому місці. Людей, які хочуть і вміють свої особисті справи і своє приватне життя підпорядкувати справам вищим, справам загальноукраїнським.

Об'єднуймо тих, які, живучи на чужині, не забули слів Т. Г. Шевченка:

„Всі п'єм одну — скорбну чашу!...

Одна вона тобі й мені”.

А якщо так, то чи тяжко нам згуртуватись у часі, коли всі ми — тут і там — „п'ємо одну скорбну чашу”? Чи йдучи за думкою Шевченка, не можемо стати біля тієї спільної всім нам „чаші” і пити з неї з непохитною надією і твердою вірою, що колись нап'ємось із живущого й цілющого джерела нашої рідної води — „зі студенної криниченьки й нового відра”.

Об'єднуємось, але перестаньмо про те об'єднання говорити, бо чим більше в нас балачок і накликувань до нього, тим важче його здійснити. Воно стає мрією не до здійснення — стає блефом і фікцією...

Об'єднуємось не словами; **нехай об'єднує нас солідна, щира праця і серйозна робота**. Геть усяке партацтво, делетантизм і позерство! Геть несолідність, імпровізованість і доривочність!

Нас **мусить об'єднати національна дисципліна**, а як треба, то й **моральний натиск**, а то й **примус**, щоб кожний, хто носить і хоче носити почесну емблему „українського політичного емігранта”, по всім своїм силам, знанні і спроможності виконував совісно й чесно всі обов'язки супроти своєї Батьківщини.

Об'єднання не сміє бути тільки чисто формальним, ані механічним, ані теж чисто політичним — об'єднання в першу чергу має бути духово-моральним і дійсним. Воно має обняти всіх тих, хто здібний і готовий служити беззастережно своїй Батьківщині і бажає віддати їй усе, що особисте, принести їй в жертву себе, свою працю, щоб тільки облегшити страждання свого народу і дати йому надію на визволення і допомогти йому здобути волю. Має згуртувати й поставити на працю людей сильних духом і характером, сильних любов'ю до Вітчизни — сильних, завзятих і неподатних. Згуртувати справжніх майстрів, які бажають і вміють покласти міцні підвалини під храм власної держави. Всі затруєні чужою отруєю й покалічені ненавистю душі, розкладені й роз'їдені брудним і грубим матеріалізмом, опановані

жаждою наживи, паразитарністю і шуканням „хлібодавців” — всі ті мусять раз на завжди взяти свої руки від української визвольної справи. Тих, що змістом їх життя — є самолюбство, амбіціонерство, фальш і облуда, брехня і ненависництво, тих треба викинути поза борт і тим чином очистити й оздоровити наш національний організм на чужині.

Щойно тоді будемо дійсно об'єднані, коли в тому об'єднанні найдуться люди, для яких контрольним і керівним чинником їх задумів і чинів їх діяння, праці і поведінки на всіх ділянках життя є і буде визвольна ідея; а показником, мірилом і критерієм вартости одиниці — буде боротьба за здійснення тієї ідеї. Будемо сильні тільки об'єднанням в одному гурті духом найздоровіших, інтелектом найвищих, відвагою наймужніших, морально найчесніших і найідейніших, безкомпромісових самостійників-державників і соборників. Будемо сильними тоді, коли будуть об'єднані всі ті, хто задивлений у ясну й прекрасну картину своєї самостійної держави, задивлений в неї, як у Вефліємську зірку, що показує єдиний шлях у щасливе й радісне майбутнє української нації.

Чи на правду таке „ідеальне” об'єднання українців на чужині так важке, що аж неможливе?

Ми ж усі знаємо, що в час війни мусять зникнути всі спори, сварні і незгода — а всі думки і всі сили мусять бути зосереджені і скеровані на одне: виграти війну — перемогти ворога! А ми ж усі кажемо, що наша **Україна у війні**, український нарід веде запеклу і нерівну боротьбу, веде змаг на життя і смерть! Чи ж супроти цього наше твердження, будьто наша еміграція — це частина Воюючої України, її запілля й резерва — чи таке говорення наше не є прямо брехнею і блюзнірством, якщо ми в час війни України за її життя і за існування української нації, ми тут, на чужині, замість мобілізувати і концентрувати наші сили на підмогу своєму народові в його боротьбі, роздрібноємо наші сили і зуживаємо на внутрішню війну українця проти українця? Чи ж не найвищий уже час покінчити таку злочинну діяльність, а злочинців унешкідливити? Перевести ґрунтовну санацію нашого життя й роботи і повести її так, щоб придбати собі честь а нації визволення й славу. Привернути назад віру в себе, що дасть теж віру

в націю і її правду, розбудити почуття нашої гідності й вартості, запалити у серцях відірваних від Рідної Землі людей любов до неї — **любов чинну й жертвенну**, яка діє так, як казав колись поет Ю. Федькович: „Легко дровця рубаются для рідної неньки”. Тоді не буде роботи заважкої для України, а зродиться бажання для неї „працювати і в праці сконати” — як сказав І. Франко. В нашій праці мусить бути ясне і чітке розмежування і визнання завдань усіх українців на чужині в їх усіх прошарках, щоб можна було використати всі можливості чинного служіння своїй нації. Наша українська еміграція мусить бути сильна духом і твердістю своїх постулатів, ясністю своїх цілей, непохитністю і безкомпромісовістю на шляху до осягнення мети і здійснення найвищого ідеалу: Воля людині! Воля націям!

Тоді замовкнуть усі внутрішні і зовнішні шакали, перестануть діяти шашелі, пробудяться сплячі, стануть до праці ліниві, а праця для України набере реальних форм і принесе реальні наслідки.

Розбазарення еміграційного потенціалу

Наперед даймо відповідь на одне дуже важне, але уникаюче нами всіми, питання: що уявляла собою українська еміграція на терені Німеччини і Австрії?

Це в більшості так званий „контингентовий елемент”, цебто селянство і робітництво, що насильно вивезене свого часу німецькими окупаційними властями на працю в Німеччині. Частина цього елемента — це був дорісткунство, в першу чергу багато майже малолітніх дівчат, що, попавши в чуже середовище, з браку національного виховання, багато з них зійшли на манівці або повиходили заміж за чужинців. Таких було кілька тисяч і вони сьогодні для української нації пропали. Велика частина з цього елемента, не винісши з дому національної свідомості, стала податливим матеріалом асиміляційним. Частина позбавлена всякої опіки — здеморалізувалась, зійшла на бездоріжжя. Частина, в якій багато елемента зі СУЗ, під впливом безвідповідальної пропаганди деяких органів, на жаль української преси, почала сторонити від усякого, не лишень політичного, але взагалі від загальнокультурного українського життя.

З-поміж еміграційних мас найздоровіший і найсвідоміший елемент — це активні учас-

ники українського визвольного руху і люди, які в останніх роках війни менш-більш „добровільно” опинились поза межами рідного краю або найшлись тут, як колишні вояки українських військових частин; а даліше — частинно студентська молодь і частина української інтелігенції, яка вийшла за кордон, як запілля крайової боротьби, як справжня ідейно-політична еміграція. Більшість одначе інтелігенції можна всяко кваліфікувати, тільки не як політичних емігрантів. Найшлося теж на чужині багато високої вартості науковців, письменників, митців і взагалі творців духово-культурних вартостей. Одначе вони з різних причин не виконали тієї роботи, яку могли б і повинні були виконати...

Загально, не боячись визнати правду, велику частину нашої еміграції характеризує безідейність, неробство і інертність. Вона, йдучи по лінії фізичного самозбереження, те й тільки робить, щоб заспокоїти свої особисті потреби і за всяку ціну себе „зберегти”...

Одним словом, наша еміграція, яка складається з людей різними вітрами на чужину занесених, надзвичайно різношерстна, тож і її робота тут теж „різноманітна” і у більшості безвідповідальна.

Відповідно до цього поведено в нас і еміграційну політику: необдуманно, безпланово, хаотично а навіть і безвідповідально. Кишено клич: Рятуймо наших людей! Допомогаймо нашій новій еміграції вирватись із загроженого європейського терену. Попоможемо їй перенестись у безпечні місця. Ген, далеко, за море її! „Подальше от родной земли”. Якнайдаліше від Європи: в Австралію, в Нову Зеландію, в Венесуелу, Уругвай, Парагвай...

І кого ж і для кого „рятовано”?

В першу чергу „рятовано” тих, хто представляв фізичну вартість для країн виїзду — вартість робочої сили і надійний елемент під асиміляцію. Не подумано про те, щоб рятувати національну еліту, рятувати сіль української землі, якої не вдалося знищити ворогам і **зберегти** від занидіння творців і носіїв української культури, давши їм сприятливі умовини життя і праці, створивши для них можливості роботи для української нації. Не тих, яких серця горять любов'ю до Батьківщини, які живуть і дихають думками про визволення її з неволі, які пішли на чужину не зберігати себе фі-

зично, але щоб і тут, як колись там вдома, „здобувати славу і волю і честь” своїй нації та віддати себе і свій труд визвольній справі. Ні, про тих усіх не подумано, тим більше, що фізично вони не викликували зацікавлення в контрагентів. Нехай кожний спасає себе, як може, а якщо він не вміє себе власним промислом і фізичною силою „спасати”, значить: він „нежиттєздатний”, отже безвартісний і хай пропадає... А ми рятуємо тих, не з мозком і серцем, а зі здоровими й сильними мускулами, тих, на яких на світовому ринку є попит, і тих, хто сам уміє п'ястуками вибороти для себе місце в світі. Рятуємо тих, хто бажає втікти якнайдалше від назріваючої війни і від фронту боротьби, хто хоче на випадок воєнної хуртовини сидіти там де безпечно й затишно, де можна буде зберегти дороге й цінне життя, де не буде нагоди ні потреби „душу й тіло віддати за нашу свободу”.

І рятовано без розбору українськими руками й українськими матеріальними засобами всіх. Рятовано також і тих „ловців перл” і „лидарів доляра”, які тільки й про те думають і мріють, якби то легко й скоро забагатіти і на чужині створити собі свою власну „батьківщину”...

Рятування „політичної” української еміграції від усяких небезпек, що їй в Європі загрожували, мало задержати за нею почесну назву „політичної” еміграції, не дати їй замінитись в еміграцію зарібкову...

Говоримо тут не про цю щирі, патріотичну й ідейну українську еміграцію, що і за океаном не забуває за свій рідний край, за свої обов'язки і любов до рідного народу. Говоримо про цю частину української еміграції, яка сьогодні крім української національної приналежності з уродження, є вже для українського народу мертвим і чужим елементом. Забули ми і про те, як колись виїжджав за море на „заробітки” справжній і вірний син української землі і свого села, вірний до смерті рідній стрісі, яку з болем і жалем у серці „недолею і голодом лютим” гнаний, залишав. Але його душа, його серце й думки повсякчасно на Батьківщині перебували. Тією Батьківщиною він увесь час жив, про неї снів і мріяв, її ні на хвилину не забував. І він запам'ятав той поріг, на якому клякав, як його пращав, запам'ятав і ті одвірки, об які головою товк, як їхав в світ за очі кращої долі шукати... Не

забув він і тієї старої церковці, в якій у біді й горю потіхи шукав, не забув і тих своїх близьких-рідних, за якими серце його щеміло, за ними тужило і до них рвалось. Хоч у чужому світі між чужими жив, але в ньому зберігав свій власний рідний світ — той світ, якого клаптик зі собою з дому взяв... За важко запроцьований гріш будував церкви і народні доми і те все, що могло йому нагадувати Рідний Край. Крім цього не жалів посилати гроші „до дому”, щоб там за ті гроші розбудували його брати національно-культурне життя. А сьогодні новий „зmodernізований” й „політичний” емігрант, який дістався за море, всього того не робить...

Багато з тих наших нових емігрантів, як показалося, це елемент морально не дуже то вартісний. Вони, якщо вже цього давніше не зробили, так тепер стараються забути все те, що остало десь там поза ними, порвати всі нитки, які їх колись зі своїми в'язали і спалити, як кажуть, усі мости за собою. Вони вже забули навіть тих, що з ними разом колись у Німеччині голодували, разом горювали й раділи, а навіть тих, які їм нераз помагали. Долярове „панство” вдарило на мозки і позбавило декого пам'яті...

Так, між новою українською еміграцією, є багато людей морально і національно нездорових. Багато з них, позбувшись передчасно батьківської опіки і твердої руки, постарались тут скинути із себе ще й другу опіку — опіку національну. Постарались навіть вирватись з-під опіки Бога — бо так легше й вигідніше. Раз „Бога нет” — так усе можна, все дозволене...

Багато з них „спокійні”, бо не мають уже про що думати, за чим тужити, бо села їх або й цілі райони знищив і попалив ворог, людей вимордував чи порозвозив по далеких світах на очевидну смерть-загибель...

Це рівняється прямо трагедії і злочинів, що серце тих людей і розум їх спрямовані сьогодні тільки в погоні за грошем або думкою якнайкраще влаштуватись на чужині, забагатіти і створити собі тут „другу батьківщину”.

Чи думають вони про поворот на Рідну Землю? Вони відвикли вже зовсім від рідного стилю життя, визбулись або визбудуться скорим темпом своїх батьківських звичаїв і навичок, скидають зі себе „баласт” своєї рідної культури й традиції, бо це їм не вигідне й непридатне... Зрештою, вони вже набрали

переконання, що на чужині для них куди краще, легше й вигідніше — приємніше і веселіше, ніж вдома.

Якби не думати і щоб не казати — факт лишається фактом, що більшість наших „політичних” емігрантів їхали за море з тією самою думкою, як колись їхали аргонавти по „золоте руно”... А діставшись туди, стали про одне тільки думати: якби то і чим би то здобути якнайскоріше і якнайбільше отого „золотого руна”?

А скільки то заходів, труду й гроша і патріотичної енергії витрачено на акцію рятування тих людей і для вможливлення також і тим аргонавтам виїхати по „золоте руно”! Скільки це коштувало, щоб тепер, як бачимо, дати спромогу тій частині наших нових емігрантів піти слідами синів і внуків старої еміграції і скоро, так як вони „потурчитись і побусурманитись” — відкритись усього свого і стати повноправними горожанами нових „батьківщин”. Щоб дати світові можливість подивляти незвичайні асиміляційні „здібності” українців, а потім писати (Філяделфійська „Америка”): „Ні одна нація не досягнула такого асиміляційного „рекорду”, як українська. Вона дає 70% зденаціоналізованих людей...”

Так, певна частина нашої еміграції з подивугідним завзяттям і поспіхом старається затерти сліди свого українського походження: змінюють імена, потім прізвища, забувають свою мову, навіть м ж собою вже цураю бся рідної мови, щоб ніхто не пробував підозрівати їх в тому, що вони не „чистої крові” горожани даної держави, чи мешканці такої або іншої країни.

Чи ж це не іронія і не глум, що велика частина з тих наших людей, які заходами українців і за допомогою українського гроша виїхали за море — виїхали тільки на те, щоб там стати ренегатами, стати повільним асиміляційним матеріалом? Вони вже й тут, живучи по таборах Німеччини, були до українських справ байдужі, української преси не читали, участі в національно-культурному й громадському житті не брали, жили як птахи небесні, а дуже часто своєю поведінкою наносили немало шкоди імені українському. І власне такі українці, використовуючи українську допомогу, скоро й легко, без перепон і перешкод були часто тими першими, які виїхали за море.

А сьогодні пишуть нам про них: „50% отих нових емігрантів пішли за голосом — моя хата з краю, нічого не знаю — не знаю і знати не хочу. Їм уже все байдуже. Байдужа їм навіть доля тих учорашніх товаришів недолі, які залишились у Німеччині. Вони не хочуть і чути про якісь там обов’язки супроти власного народу”.

Легко теж дістались за море, завдяки українській допомозі людоці, які, підшившись під українство, не лише, що українцями ніколи не були, але ще й з ненавистю до всього, що українське, ставились — і, сівши на пароплав, скидали зі себе негайно ненависну їм українську „машкару”.

Виїхали теж і ті, які увесь час свого побуту в таборах для переміщених, тільки й те робили, що сіяли роздори і ненависть до інакودумачих і вели шкідницьку для української справи роботу.

Скільки ж то з того еміграційного елементу перейшло сьогодні в табір ворогів України, а скільки вже відреклось, відчужинилось від українства, стало „нейтральним” або своєю некультурною поведінкою наносило й наносить багато шкоди тим, які допомогли дістатись до „долярового раю”.

Скільки ж то з них поза доляривим „тельцем” не то що України, але взагалі й світу не бачить. Всесильний доляр опанував і полонив їх душі... Вони не поїхали за море на те, щоб там сповняти свої національні обов’язки, сплачувати довг українській суспільності за те, що допомогла їм із загроженої Європи видістатись за море. Ні, в них тепер є вже інші справи — свої особисті й егоїстичні.

От на одному поважному зібранні за океаном не менш поважний голос, ствердивши стан нашої політичної еміграції, заявив, що українці приїхавши тут перестали бути політичними емігрантами, а приїхали сюди, щоб засимілюватись... Сказано брутально, цинічно, але ясно...

Там Москва насильно асимілює українців і силою втовмчає їм у голови, що вони вже не українці, а „советський народ”, а тут український „політичний” емігрант заявляє і стверджує те, що ми добровільно, без ворожого примусу своїм грошем і трудом перемінюємо українську політичну еміграцію в матеріал під асиміляцію, на погній для чужих націй, та ще й радіємо, що чужинці в своїй ласкавості на це погоджуються...

Ось недавно в австралійській „Вільній Думці” один із наших „політичних” емігрантів написав так: „Я рахуюсь із тим, що велика частина (сьогодні вже велика а за рік-два напише просто — загал — М. С.) нашої еміграції та її нащадки залишаться напостійно в Австралії. Але вони не схочуть бути громадянами другої кляси... схочуть взяти повну участь в економічному і політичному й державному житті країни і для цього потрібна їм підготовка, потрібна школа...”

Ясно: замість скеровувати свої думки, свій організаційний хист і енергію на рятування тієї частини еміграції від асиміляції і не дати їй забути Рідного Краю, замість працювати, вчитися і змагати до визволення рідного українського народу з неволі і помагати йому всіма можливими засобами — автор статті у „Вільній Думці” закликає творити школу ренегатства для прискорення і поглиблення процесу асиміляції. Прямо бракує ще створення якоїсь „асиміляційної організації”, яка зайнялася б організуванням шкіл для прискорення процесу асиміляції по всіх країнах поселення української еміграції. Щоб якнайскоріше і якнайбільше випродувати для тих країн „громадян не другої, а першої кляси”, які би забули своє українське походження, визбулись усього того, що могло б це походження нагадувати, а щоб їхні нащадки — діти і внуки, щоб і зовсім не знали „хто вони, яких батьків діти”?

Подумаймо тільки: ЗУДАК, Громадська Католицька Акція і ДФК допомогли найменше сорока тисячам українців виїхати до Америки і Канади. Нехай би ця допомога на одну особу була і найменша, але в загальному — це велика сума і не легко було такий капітал придбати. Але тут ходило про рятунок загрожених українських душ, тож гроші мусіли знайтися і знайшлися. Гроші зібрано, допомогу наладжано і десятки тисяч українських людей виїхало за море... І як виявилось, для багатьох тих врятованих українських душ виїзд за море був рівнозначний із закінченням їх „патріотизму” та зв'язку з українськими людьми і визвольною справою. Не всі подумали над тим, хоч виїжджали за океан, як „політичні емігранти”, що колись їх батьки, щоб дістатись за море, продавали свої нивки, або Мошкові поле під застав віддавали, щоб опісля важкою працею здобути гроші, вернути додому, відкупити землю

і подбати про майбутнє своїх дітей, родини а навіть цілого села. А сьогодні ті наші аргонавти, діставшись за океан при допомозі свого брата-українця, забувають про нього, про родину, про рідний край, взагалі про все, що українське.

І що ж з цього виходить? От священик у Чикаго д-р Іавліг стверджує, що „на жаль є вже багато випадків серед нової української еміграції відступництва і відчуження від нашої церкви і нашого народу...”

Так — відвертаються від своєї Церкви, від Бога і від свого народу! Для них Богом — став „всесильний доляр”. А між ними є чимало таких, що дістались до того доляра тільки завдяки допомозі Католицької Акції.

А от д-р Скегар пише: „В одному місті Америки знаходиться понад тисяча українських родин, а в обох наших церквах одна тільки сотня членів”. Напевно в тій тисячі українських родин є також немало і нових емігрантів...

Не може бути й інших думок про це, що майже вся наша нова еміграція дісталась за океан, **завдяки**, в першу чергу, **емблемі українських політичних емігрантів** і в ім'я того стара українська еміграція доклала всіх зусиль і заходів, щоб переправити її за океан і зберегти фізично для української визвольної справи, для боротьби за визволення України і праці для загальноукраїнського добра.

Тому **обов'язком** кожного нового українського емігранта є жити й працювати не лише для самого себе, але для цілої української спільноти тут і там. Проблема нашої еміграції, це насправду справа надзвичайної ваги і залишити її нерозв'язаною, залишити її на призволяще і дозволити далі плисти по широкому життєвому морі в розгойданому човні, плисти „без керма й вітрил” туди, куди чужі, а може ще й ворожі вітри занесуть — це під сучасну грізну пору прямо злочин супроти нашої Батьківщини і Бога.

Подумаймо — загляньмо нашій правді в вічі: нас щораз менше. Наш західний „добрий” сусід робить уже підсумки наших людських втрат, рахує і руки з радощів затирає — „українці незадовго будуть меншістю на своїх етнографічних землях”. Москва винищує український нарід, українські землі засилує москалями, а українські лани й степи стають пригожим тереном під чужу колонізацію!

І чи це не тривожить наших душ? Не сповняє нас жахом і тривогою за майбутнє нашої нації? Не кричить наше сумління голосом ерихонських труб, що кожна українська людина повинна бути збережена тільки для української нації!? Наша спільнота на чужині не сміє поменшуватись, а мусить рости і міцніти. Це ж непростимий злочин допомогти людям виїхати за море тільки на те, щоб розбились по різних країнах, асимілювались там і пропали для української нації. Це ж була б робота не українська, а вода на ворожий млин. Це ж безвідповідальне, легкодушне й злочинне розбазарування українського емігранського потенціалу. Ми ж робимо тут добровільно, а дехто навіть з „гордістю”, те, що там на наших землях робить насильно ворог: зменшуємо себе й послаблюємо, стверджуємо і заохочуємо самі до цього, щоб більша частина нашої еміграції прагнула до винародовлення, була призначена на затрату.

Очевидно, що стверджуючи лихо і зло тільки на те, щоб над ним заломлювати руки, це користі нікому не принесе, лихові не зарадить і зла не направить. Слова тут не допоможуть, а треба діяти! Діяти обдуманно, планоно, совісно і щиро. Треба взятись до роботи, щоб, урятувавши наших людей від небезпеки, що загрожувала їм в Європі, **рятувати тепер їхні українські душі і старатись зберегти їх для своєї нації**, подбати, щоб їх серця бились для українського народу, за який вони були б готові віддати все, щоб тільки визволити його з неволі. За всяку ціну запобігти тому, щоб наші українські люди не стали асиміляційним погноєм для чужинців!

В нас багато маловірства. Не віримо в себе, не віримо в наші власні сили, не віримо в духа української нації, не віримо в правду України, в її краще майбутнє і в її покли-

кання. З тієї причини багато з нас не вірить в успішність і доцільність нашої праці для свого народу.

Немає в нас витривалости, наполегливості і щирости у виконванні обов'язків супроти нації. Забагато фальшу, нещирости, позерства, покликуння незаслужено на „заслуги”, забагато зарозумілості невинуватої себе і амбіціонерства, а немає того, що вартніше за все, а саме — скромної, впертої, щоденної, а не тільки „святочної” роботи з вірою, що власне така праця чорноробів-каменярів мусить увінчатись успіхом!

Немає в нас великої, святої, запальної і фанатичної віри, тієї віри в себе і в нашу справу, яка мури пробиває і скелі крушить, ламає!

Якого ж прямо поличника дають чужинці нашим емігрантським „політикам” (які твердять сьогодні, що 60% нашої нової еміграції, для нас уже пропало, що вони засуджені на денаціоналізацію і на Рідні Землі ніколи вже не повернуть), коли, вони, чужинці, в своїх промовах підкреслюють: „**Може бути, що ця вітка українського народу, яка живе сьогодні в Канаді, піде одного дня на землю своїх батьків, що з неї вона вийшла...**”

Так, бракує в нас віри і для того немає теж і роботи в тому напрямку, щоб солідною і розумною працею зберегти наших людей на еміграції для української нації і вивести колись, блукаючих сьогодні по чужих пустелях наших людей, в прекрасну, дорогу землю обітувану — завести їх на землю їх батьків...

То ж звернім нашу увагу і присвятім наші сили справі **вдержання національної свідомості і збережіння** їх, як повновартісний елемент, що готовий служити Батьківщині і повернути на землю своїх батьків.

(Закінчення буде)

ІНЖ В. ГЛАСКОВ

Російська еміграція і її організації

(Короткий перелік російських організацій й їх характеристика)

(Продовження)

ІV. „ЦЕНТРАЛЬНІ” ПОЛІТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. „Союз боротьби за Свободу Росії” — є скоріше цілевою організацією для досягнення завдань, настановлених для різно політично міркуючих

людей, але які стоять близько себе по своїх переконаннях. „Союз” цей, створений при кінці 1948 року з різних політичних партій та груп російської еміграції, які протягом останньої світової війни та після неї зовсім розпались, змінили свої політичні

погляди, а навіть пішли на поклін до большевиків або прийняли советське горожанство. Рештки цих партій та груп створили вище згаданий „Союз“, куди увійшли передусім рештки партійних штабів центральних груп російської еміграції, починаючи від конституційних монархістів та кінчаючи лібералами і партією П. Н. Мілюкова. Завдяки такому різношерстному своєму складу, цей „Союз“ не виносить державної форми правління в майбутній Росії, балансує між монархією та республікою. Лише ліве крило „Союзу“ обстоює, з погляду тактичних і кон'юктурних міркувань, республіканський устрій майбутньої Росії. Інші праві групи російської еміграції, знаючи про певні симпатії „Союзу“ до них, не нападають на нього і нераз користуються ним, як лазунчиком до демократичних і лівих кіл.

В останньому часі цей „Союз“ придбав ім'я республіканців-лібералів, чого зовсім не заперечує, бачучи в цьому можливість для себе приймати участь у різних політичних комбінаціях, особливо там, де нема російських емігрантських центральних груп, використовується цей „Союз“.

В соціальному питанні „Союз“ тримається ліберально-капіталістичної системи з перевагою більшого капіталу.

В національному питанні він стоїть на основі проєктів низки „передових“ російським лібералів XIX століття і пропонує для деяких неросійських народів та областей культурну автономію, розміри якої мусіли б бути залежні від культурного рівня того чи іншого народу.

Однак одверто обстоює „єдність“ Росії, що також підкреслив у своїй статті С. П. Мельгунов в журналі „Відродження“ (ч. 15).

В 1949 р. російські солідаристи перекинули до „Союзу“ своїх людей з метою притягнення „Союзу“ до блоку „НТС“ або щоб приєднати його до себе. Перший етап був ними вже досягнений підписанням такого блоку між лідером „Союзу“ С. Мельгуновим та лідером „НТС“ — Байдалаковим.

В останньому часі вплились до „Союзу“ недавні советські патріоти, серед яких є бувший російський посол у Парижі Маклаков. Члени „Союзу“ виключно російські інтелігенти вже старшого віку, в основному поза 50-60 років. Рядових членів „Союз“ немає, за виїмком яких 50 чоловік, також з числа старої еміграції. Головне ядро „Союзу“ є в Парижі. В інших країнах поселення російської еміграції, крім Німеччини, „Союз“ власних організованих членів немає. Лідером „Союзу“ є С. П. Мельгунов, який перебуває в Парижі. Генеральним секретарем є — В. Н. Уланов (калмик), який до війни і під час війни перебував у Празі. В минулому він був російський соціал-демократ, а потім прихильник націонал-соціалізму.

„Союз Боротьби за Свободу Росії“ має два крила: праве — на чолі якого стоїть А. В. Карташов, і ліве — на чолі з І. М. Херасковом.

С. Мельгунов раніше видавав неперіодичний журнал „Відродження“, якого до цього часу видано лише 15 чисел. Під впливом групи Мельгунова є паризький часопис „Російська Думка“, на чолі з редактором Вол. Лазаревським, Вол. Зеелером та Водовим.

В Німеччині на чолі відділу „Союзу“ тепер стоїть „тріюмвірат“ Цуріков-Алексєєв-Нікітин. Відділ цей створений щойно з кінцем 1950 р. проф. Філіпповим, але після завалення Конференції у Фюссені, він став замінений „тріюмвіратом“. Тепер тут приєднався також т. зв. Ільїнський.

2. „Національно-Трудовий Союз“ (НТС) — або російські солідаристи. Головні цілі „НТС“ — різними способами та засобами захопити владу в майбутній Росії, претендуючи на монопольне керівництво нею.

Вся організаційна структура „НТС“ є дуже близька до структури Всесоюзної Комуністичної Партії Большевиків (ВКП(б), з різницею лише в назві керівних органів „НТС“. З другого боку склад Політбюро ВКП(б) є загально відомий, а склад Оргбюро „НТС“ держиться в таємниці.

Ідеологія „НТС“ — націоналізація большевицької доктрини з окремими пікантностями з націонал-соціалізму та фашизму. Ідеологія і тактика „НТС“ пристосовані перш за все до основної та головної цілі — захоплення влади і з тією метою робиться ставка на приєднання для „НТС“ комуністичного партійного апарату СССР, як єдиноорганізованого там російського активу, який може у вирішний момент підіграти головну роль в боротьбі за владу.

Серед усіх російських емігрантських груп і партій найближча і найбільш догідна для советського активу є група „НТС“ і ні один комуніст у своєму переході від ВКП(б) до „НТС“ не буде мати ніякого розрахунку ні з совістю, ні з своїм переконанням.

В соціальній політиці „НТС“ стоїть значно лівіше самих соціал-демократів, вносить лиш зовсім незначні коректури зміни в соціальну політику большевиків. Приблизно таке саме ставлення „НТС“ до селян.

„НТС“ не визнає ні за однією нацією права на самовизначення і пропонує, згідно його декларації по національному питанні, (гляди: орган „НТС“ — „Посєв“ ч. 70. липень 1951 р.) свого роду земства з кінця мин. століття.

Склад членів „НТС“, особливо керуючих політикою та його роботою, є переважно з числа старої еміграції середнього віку. Під час війни та після неї в ряди „НТС“ були втягнені бувші советські активісти, які головним чином потрапили на керівні місця власовського руху. Однак ті останні не відіграють в „НТС“ значної ролі, а скоріше є в ролі платних технічних співробітників, або робітників. З нової еміграції в складі „НТС“ є не більше 15-20% всіх членів.

„НТС“ майже немає своїх місцевих організацій чи відділів і частково веде свою організаційну працю по орденському принципу. В середині самого „НТС“

РСФСР і „Третя Росія”

„Найпередовіша” в СССР — „Російська Федеративна Советська Соціалістична Республіка” (РСФСР) складається з дванадцяти неросійських „автономних соціалістичних советських республік”, а саме: якутської, татарської, чувашської, удмурської, дагестанської, північно-осетинської, мордвинської, марійської, комі, кабардинської, бурято-монгольської і башкірської. Корінне населення цих „автономних республік” складається з народів монгольського та тюрського мовного походження. З тими „автономними” республіками й областями має сучасна Москва чимало клопоту, бо при всій спритності московських істориків, політиків та лєнінсько-сталінських „національних” теорій, Москва аж ніяк не в силі застосувати до них свою плутану теорію „руських слов’ян” або знайти їх „спорідненість” з москалями, згідно „трьохплемянного рускаво народа, древка знамені Трєзуба Владимира”.

В квітні 1951 року в Кремлі відбулася перша сесія Верховної Ради РСФСР, на якій „одногослоно” формувався уряд в складі 30 міністрів. З тих 30 міністрів, ані один не є представником вичислених нами „автономних республік”, всі вони є москалями, хоч згідно конституції РСФСР, всі 12 заступників голови Президії Верховної Ради повинні бути з представників отих 12 „автономних республік”. Фактично лиш від 4-рьох „республік” вибрано до Президії представників із т. зв. на московській мові — „нацменів”, а решта вісім — це москалі. При чому і ті чотири є фактично обмосковленими „нацменами”, які аж ніяк не можуть рахуватися представниками від тих чотирьох „республік”. Коли взагалі переглянути вибір Президії Верховної Ради і Верховного Суду і т. п. — побачимо, що всі керівні становища обсаджені виключно москалями

і немає навіть сліду, щоб до уряду т. з. РСФСР, хоч би для замилення ока, входили представники неросійських національностей із т. зв. „автономних республік”. Такий стан є найкращим доказом, як виглядає в понятті росіян „федерація”, про яку так галасують большевики і московські емігранти. В усьому має верх російська теорія „всьо равно”, яка в практиці відповідає тільки потребам московської імперіялістичної політики. Москалі в теорії ставлять усі народи на однако- вому рівні, тобто „всьо равно”, хто буде вибраний, напр., до уряду — москаль чи „нацмен”, але ця теорія в дії і практиці вповні відповідає московській приказці: „Всьо равно, бабка, хлеб ілі перог. Так давай перог!” Так розуміють большевики „єдиное содружество советских народов” і продовжують вірно імперіялістичну політику російських царів.

В 1914 р. Росія-імперія нараховувала 170 мільйонів населення, з них 50 мільйонів було москалів. Отже, москалі у відсотках населення царської російської імперії займали 29,4%, а решта 70,6% — це були неросійські, поневолені москалями нації. Тепер, якщо в СССР є 200 мільйонів населення, а з них 70 мільйонів москалів, то маємо 35% з усього населення. Приймемо, що так є, хоч треба мати сумнів, бо знаємо, що під час перепису було багато випадків, що „нацмени” подавали себе за москалів, щоб уникнути переслідування з боку Кремля, а також, щоб забезпечити себе перед гнівом рідного народу, якого вони були яничарами. В кожному випадку, хоч би в світлі статистики населення, москалі не мають найменшого права виступати перед світом від імені „народов Росії”. Для кожної, логічно думаючої людини, немає ніякого сумніву, що навіть кабардинець, башкір, мордвин чи чуваш ніколи не був і не є російським народом. Тому є прямо важко нормально думаючій людині пояснити собі чимбудь цей факт, що москалі називають, напр., таких народів, як українці, білоруси, грузини і т. д. „народами Росії”. Ніде не зустрічаємося з подібними випадками, щоб, напр., існували „народи Франції”, „народи Німеччини” чи „народи України”!

РОСІЙСЬКА ЕМІГРАЦІЯ І ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

також нема демократичного принципу виборності, а існує: принцип призначення зверху до низу.

Зібрання місцевих клітин „НТС” відбуваються конспіративно і навіть для багатьох членів „НТС” є недоступними. Нових членів приготавляють і приймають до „НТС” в більшості за принципом особистого поручення.

(Продовження буде)

Зустрічаємося з рідкими голосами, що в майбутній Росії повинен бути федеральний лад. Тут треба ставити справу конкретно: формально всі республіки ССРСР, включно з Україною, є окремими республіками-державами, які з розпадом ССРСР мають формальне право на цілковиту незалежність і суверенність. Сама „Російська Федеративна Советська Соціалістична Республіка” складається із 12 „автономних республік”, отже, формально має „федеральний лад”. У висліді розпаду ССРСР формально російська держава мала б остатись на теперішній території РСФСР, а згадані вище „автономні республіки” знову ж були б такими самими „автономними республіками” чи областями в новій російській державі, як тепер. Як виглядала б їх автономія, бачимо з практики РСФСР і чи ми можемо в будь-якій формі обстоювати „федеральний лад” Росії, замість принципу повної незалежності, хоч би і сучасних „автономних республік”?

„Російська Федеративна Советська Соціалістична Республіка” це не є етнографічна Росія; це є штучний „федеративний” твір російської республіки, що є одною із форм російського імперіялізму, який під різними шильдами поневолює неросійські народи та виступає неправно від їхнього імені перед світом. Ми на фактах конкретно знаємо, згідно повідомлень большевицької преси та преси білоемігрантських російських організацій, що ані до уряду РСФСР, ані в різні НТС-и, СБОНР-и чи САФ-и не входять представники неросійських народів. Не говоримо за окремі винятки обмосковлення. Кожна нація має своїх коляборантів, торговців національної честі, яничарів і лаполізів. Одна має більше, друга — менше. Але таких людей нація виключає із свого складу, не визнає їх за членів нації та не дає їм ніякого права виступати її речниками. Тому дивно й нелогічно звучить отой галас російської еміграції і продажних їй „націоналів”, що, нібито, виступають від неросійських народів.

В майбутній третій світовій війні Москві доведеться покладати тільки на москалів і то без різниці, чи вони в той час перебувають в ССРСР чи за кордоном. На еміграції це будуть, власне, всі оті власовці, солідаристи, трудовики, соціалісти, монархісти, суворовці, чорносотенці, „освободженці” і т. п. Між ними а сучасними червоними больше-

виками немає різниці, вони всі є справжніми „русскими”. 24 травня ц. р. на бенкеті в Москві, з нагоди шостої річниці перемоги над Німеччиною, Сталін ясно сказав: „Я хотів би піднести тост за здоров’я нашого радянського народу, а перш за все російського народу. Я п’ю за здоров’я росіян тому, що вони є найбільш видатною нацією з усіх націй. Я підношу тост за здоров’я російського народу тому, що він заслужив у тій війні визнання, як керуючої сили ССРСР. Я підношу тост за здоров’я російського народу не лише тому, що він — керуючий нарід, але й тому, що він має світлий, ясний розум, стійкий характер і терпіння”.

З приводу такої заяви Сталіна, російська советська газета „Ізвестія” написала одверто, що партія Леніна-Сталіна виховала в масах любов до „батьківщини”, до росіян. Подібну любов до „родіни” виховують також і білі росіяни на еміграції. Вони намагаються цю „любов” прицепити еміграції неросійських народів, щоб викликати до російського народу довір’я, визнати його „найвидатнішим” та підпорядкуватись йому, як „старшому братові”. Але немає найменшого сумніву, що тільки завдяки російському народові Сталін і його кліка вдержались до сьогодні при владі. „Довір’я советському урядові від російського народу стало току вирішальною силою історичної перемоги в другій світовій війні” — заявив Сталін.

Такі заяви Сталіна були для російської еміграції мов „маслом по серці”. Редактор російської емігрантської газети „Суворовец”, якийсь малорос Клименко, полемізуючи з поляками в статті „От моря до моря” пише так: „Ми знаємо, що головним козиром комуністичної Росії є патріотичний лозунг недоторканости кордонів ССРСР. За недоторканість кордонів ССРСР, за єдинство Росії, завжди будуть боротися всі її громадяни. Нас дивує чому поляки, щоб допомогти розчленуванню Росії, об’єднуються з англійцями, замість навпаки — об’єднатися з нами проти комунізму за третю Росію”. В тій самій газеті в статті „Стара пісня на новий лад” якийсь москаль В. Ш. прямо в чисто московський брутальний спосіб, ледве не з матюком на устах, накинувся на французького журналіста Жан Лявіна, який вмістив статтю проти москалів в аргентинській газеті „La Nacion” (ч. 28765). Жан Лявін, вашінгтонський кореспондент АФП, пише: „Ро-

сійський націоналізм є таким же небезпечним, як комунізм, керований з Кремля". І ось цей В. Ш. з піною божевільного на устах накинувся за це на Жан Лявіна: „Таку злобну ересь може писати тільки ненависник національної Росії... „Руський імперіялізм" вийшов вже з моди, але Росія й далі не дає спокою деяким колам... Лявін поліз у незнані йому справи і горбодить нісенітниці... Ж. Лявін пише, немов би державний департамент США, повинен уважати своїм ворогом не комунізм, а „російський націоналізм"... і т. д.

Ніяк не дає москалям спокійно спати також і заява Ачесона про віковичний російський імперіялізм. Вони зі шкіри лізуть, щоб перечити цю незаперечну правду. Газета „Суворовец" висуває „передове гасло" ідеолога ген. Смірнова (Холмстон): „Третя Росія — край (страна) об'єднаний тисячолітньою культурою, національною шириною та континентальною довжиною". Оце гасло, як бачимо, це перелицьоване польське гасло: „од моржа до моржа", а на зрозумілій мові буде: „єдинонеділима тюрма народів від тайг до британських морів".

Той же „Суворовец" (ч. 40, вересень ц. р.) в статті „Новос веяніє" керується прямо методами НКВД-МГБ і звертається до всіх своїх читачів із закликом, щоб вони повідомляли редакцію про всі виступи, спрямовані проти „національної" Росії. Точно так, як енкаведисти чи колишня тайна царська поліція вимагала від своїх жертв доносів і сексотства. „Антиросійську пропаганду пропускати не можна, про неї треба доносити до редакції" — пише „Суворовец".

В числі 32 „Суворова" в статті „Третя Росія" якийсь Ніколай Кусаков договорився до такого: „Росія — єдина країна, єдиного народу... Ми підносимо старе національне прадідівське знам'я боротьби за третю Росію! В нашій національній ідеї немає ані білих,

ані червоних, ані росіян, ані українців чи грузинів. Є лише російський націоналізм, як ідея Божої правди... День Росії буде! Ми єдині з народом Росії... Ми тільки росіяни... З нами Бог" і т. п. Що до цього всі москалі змагають — ми не сумніваємось, питаємо тільки, чи в змісті ідей „Суворова" є **яканебудь різниця** між тостами, виголошеними Сталінін, на честь російському народові?

Не інакше пишуть і інші емігрантські російські газети. Так, напр., „Голос Народа", що виходить у Мюнхені (ч. 29, з вересня ц. р.) займається галлоцінаціями якогось Нікітіна, що намагається „статистичними цифрами" й „відсотками" доказати, що „великороси" мають меншість в уряді ССРСР, в партії, в державних установах і т. п. На його думку в ССРСР немає гноблення росіянами неросійських народів, бо всі вони є „рівноправні". Очевидно, що не інакше пише і советська преса, то ж Нікітін лиш повторив написане.

Хто уважно слідкує за крайовою советською і за російською білосмігрантською пресою по цьому боці, той може дуже легко ствердити, що ціль у них є однакова і лиш ролі поділені між них. Чого не можна писати советській пресі в ССРСР — це пише російська емігрантська преса або — навпаки. Але, як одна, так друга преса — є пресою російською і виконує одну й цю саму функцію: боронить московську тюрму народів, поширює фальшиві гасла й пропаганду, поборює національні стремління до відокремлення від Росії неросійських народів і стоїть на сторожі неподільності й величі російської імперії.

Не може бути й мови про будь-яку федерацію з Росією, якою вона не була б. Російська імперія **мусить розпастися** на національні самостійні й суверенні держави.

П. Карий

НАПОЛЕОН — МИТЕЦЬ ПРОПАГАНДИ

В історії людства пропаганда мала завсіди, як зрештою має і матиме, велике значення. Під час великих війн і революцій пропаганда є співвирішним чинником, який децидує про розвал старих або постанов нових армій, імперій чи держав.

Наприклад, перемога большевицької революції в найвищій мірі завдячується большевицькій пропа-

ганді, що зуміла фальшивими, але пориваючими гаслами опанувати маси, зробити з них послухне знаряддя, щоб відтак запоторити в найбільшій тюрмі народів. Так і сьогодні, діюча в цілому світі большевицька пропаганда, готує для кремлівських можновладців криваві, але обильні жнива, яких вони прагнуть.

У період великої коаліційної війни з Францією, французька марсельса зродилась рівнож завдяки пропаганді великих пориваючих революційних ідей, що давали надхнення розбитій і слабо озброєній французькій армії.

Особливо велику увагу приділяв пропаганді великий французький, світової слави, полководець — Наполеон Бонапарте. Він, крім військових, державно-політичних справ, науки і мистецтва був у найвищій мірі заінтересований пропагандою, якою користувався через ціле своє життя, під час тріумфу і упадку.

Наполеон — син адвоката з Корсики, крім військової школи збагатив свій великий інтелект філософією XVIII віку, наукою, творами, поезією та мистецтвом, а особливо був захоплений великими французькими драматургами Расіном, Корнелем і іншими.

Великий воєнний геній Наполеона багато завдячує мистецтву його пропаганди, хоч сам Наполеон ніколи не був добрим промовцем. Був божищем народу, але завжди відчував непевність і збентеження, коли мав промовляти перед великими масами народу. За те він був справжнім митцем пера і майстром в організуванні пропаганди. Був психологічним знавцем мас, вмів скоро орієнтуватися в усіх справах, пізнавати настрої, бажання й думки інших і мав відвагу приймати децизію в найгіршій ситуації.

Маючи до розпорядимости добре поставлену шпигунську сітку в усіх завойованих ним країнах, яка доставляла йому також матеріали для використання в пропаганді, Наполеон на цьому не обмежився. Він покликав на службу пропаганді найкращі тодішні інтелектуальні сили Франції, але найбільше покладав сам на себе. Так, зрештою, він робив у всіх інших випадках і нічого дивного, що після програного бою під Липськом, коли став запитаний, якими військовими силами він ще розпоряджає, він відповів без надуми: „Маю шістьдесят тисяч вояків і я, а це разом — сто тисяч”.

Наполеон був митцем пера і коли б зібрати всі його промови і воєнні накази в кількох томах, то можна сміло залічити його до найкращих прозаїків XIX століття. Перебираючи команду над збираниною обдертих вояків-жебраків, ген. Наполеон зумів їх пірвати на героїчні подвиги, створити з них армію, яка придбала собі безсмертну славу. „Вояки! — промовив до них Наполеон — ви обдерті, голодні і босі, але я поведу вас у розкішно-життєву долину світу. Великі міста, багаті околиці будуть ваші. Там, в Італії, знайдете славу, шану і багатство. Ходіть за мною...”

В 26 році життя став генералом і потрапив здеморалізовану французьку армію надхнути революційними ідеями та збудити в ній віру в себе і в нього. Ідучи від перемоги до перемоги, здобуває в армії велику любов і пошану вояків, які на його наказ доконують чини, що переходять людську уяву.

Популярність Наполеона була одною з причин, що тодішнє найвище правління Франції — Директорія, хотіла позбутися його і висилає Наполеона

до Єгипту, прирікаючи майже на загибель. Але й тут Наполеонові щастить і його похід кінчиться перемогою. Однак, здобувши Єгипет і Сирію, Наполеон змушений вертати до Франції, не використавши перемоги, бо в той час в Європі приходить до другої коаліційної війни проти Франції і англійський адмірал Нелсон розбиває наголову французьку флоту.

Тут, у тій виправі на Єгипет, разом з Наполеоном бере участь ціла група вчених, письменників і митців. Більшість з них гине, але ті, що вертаються до Франції, в значній мірі промостили Наполеонові шлях до консула, а потім до царства. Там, у Єгипті, Наполеон досягнув щит мистецтва свого пера у відомім історичнім наказі, що починався від слів: „Вояки! Со-рок століть дивиться на вас із тих пірамід...”

Навіть тоді, коли був укоронованим царем, для своїх вояків він завжди був генералом-вояком. Він пильно додержувався засади, щоб розкішність уніформу його вояків відбивалась на тлі його скромного однострою кіннотчика. Він завсіди, з особливою старанністю, підготовляв усі церемонії, заявляючи, що „нічого не можна лишати припадкові”, дбаючи при цьому, щоб кожний пропагандивний ефект мав також свій глибокий зміст.

Підписуючи мир у Тильзіті з царем Олександром І-шим, та прислужуючи його до своєї політики, Наполеон дав типовий приклад мистецької пропагандивної інсценізації, якої сам був режисером. По середині ріки Німану стояв порок, а на ньому двох царів, вчора ще вождів ворожих армій, вітали себе немов брати й запевняли себе в приязні. Олександр прийняв від Наполеона відзначення Гонорової Лєтії на знак, що „бути переможеним через Наполеона, це рівняється перемозі”. По обидвох берегах ріки амфітеатрально вітали себе армії обох царів, доповнюючи удекорований образ історичного театру.

Наполеон був неперевершеним митцем пропаганди, оперуючи нею завсіди дуже вміло і ефективно. Навіть тоді, коли за тріумфом прийшли невдачі і упадок, він до самого кінця якнайкраще користувався пропагандою.

Війна Наполеона з Московією принесла йому трагічну невдачу і відтак упадок. Тут уперше недописали ідеї і пропаганда, з якими Наполеон ішов на Схід. Сходу він не знав, тим більше не знав настроїв і бажань різнонаціональних народних мас, що були поневолені московськими царями. Та все ж таки, похід Наполеона на Московію був чиним, що перевершує чини Цезаря і далеко лишає позаду похід Гітлера на Росію в 1941 р. І простір від Вильна до Москви, тільки при допомозі кінських і людських ніг, він пройшов за неповних 48 днів і зайняв Москву. Але розбивши у великому кривавому бою московські війська під Бородіно біля Москви, він застав обезлюднену і горючю Москву, не маючи для війська харчів, ні квартир, далеко від власних босприпасів. Ранній прихід суворої московської зими змусив Наполеона відступати перед наступаючими московськими військами, зазнавши страшного знищення своєї

армії під час переходу ріки Березини. Лише з рештками розбитої армії дістався Наполеон до Польщі а відтак до Німеччини. І знову тут заблисло мистецтво пропаганди Наполеона, який перед прибуттям до Парижа, з повним трагічним патосом, але з великим опанованням і спокоєм повідомляє у своєму „29 Бюлетені“ французький нарід про невдачу. Не тратить ні на хвилину рівноваги, вірить далі в свою силу, приписуючи невдачу у війні з Москвією „непереможеній людиною природі“. Мабуть, тільки для пропагандивного ефекту і підтримання на душі народу, згаданий „29 Бюлетень“ був закінчений словами: „Цісар ніколи не чувся в кращому здоров'ї, як тепер“.

Прийшов ще один великий воєнний похід славного полководця, який, однак, в бою під Липськом (16-19 жовтня 1813 р.) закінчується остаточною програною і приносить кінець тріумфу воєнного генія Наполеона.

Наполеон абдикує, але хоч зломаний фізично і пригноблений духово, все ж таки глибоко продумує над тим, щоб його відхід від цісарства був якнайбільш імпозантний і геройський. На площі палацу Фонтайнебляв пращастся Наполеон зі своєю армією. Старі ветерани багатьох воєн і походів, вояки, старшини й генерали плачуть, як малі діти. Оклики, переривані голосними вибухами плачу, а Наполеон зворушений, цілуючи полкове знам'я, пращастся словами: „Товариші спільних боїв і переживань! Коли я здецидувався пережити самого себе, то тільки на те, щоб далі служити вашій справі. Хочу тепер описати всі ті великі чини, dokonані нами разом...“

По абдикації Наполеон переїжджає на острів Ельбу і тут продовжує свою пропагандивну роботу. Приготовляє, повні динаміки і підйому, революційні листочки, призначені на поширення їх з його поворотом до Франції, в яких закликає: „Цісарські орли летітимуть від вежі до вежі, аж поки не спочинуть на Нотр Дам“.

Поворот Наполеона з острова Ельби до Франції

окреслюють, як „інвазію, dokonану одним чоловіком“. Король Людвік висилає проти Наполеона свою армію, яка масово, з ентузіазмом переходить до Наполеона. Очевидці стверджують, що цей поворот Наполеона до Франції належить до найбільш неймовірних чинів людини. Здавалось, що в тій, тепер уже королівській і ворожій до Наполеона Франції, він не знайде для себе ніякої підтримки. Але мистецтво пропаганди Наполеона зробило своє. Листочки і шептана пропаганда, поширені бувшими його вояками, оживили наново симпатії і віру в Наполеона. Старі генерали ще раз ломлять королівську присягу і переходять до Наполеона. Стрінувши королівський полк піхоти, що в горах під Ляфрі заступив дорогу Наполеонові, він звертається до вояків цього полку такими словами: „Вояки! Якщо є між вами хто, що хотів би стріляти до свого цісаря, то оце я є, стріляйте!“

Так вернулися знову сто коротких днів цісарства Наполеона, з яких 20 днів належали до безкровного й успішного опанування Франції. В 1815 р. приходить останній програний бій Наполеона під Ватерльо і його інтерновано на далекому острові Св. Олени, де доживає свого віку аж до смерті в 1821 р.

На острові Св. Олени, позбавлений будь-якої можливості активно працювати для привернення французької цісарської династії, Наполеон сконцентровує всю свою умову силу, щоб якнайсильніше обґрунтувати dokonані ним історичні чини і промостити шлях повороту цісарської династії. „Тільки через терпіння можу привернути корону моєї династії“ — писав Наполеон і в тому душі появилися його „Коментарі“, в яких він сам аргументує dokonані чини і великі здобутки французької революції, що принесла французькому народові великі суспільні реформи і збудила глибоке національне почуття.

Воєнний геній Наполеона скінчився скоріше, але митцем слова і пропаганди Наполеон залишився до останніх хвилин свого життя.

І. В-ий

М. ГМИРЯ

АНАНІЙ ЄГОРОВИЧ

„...Оце, бачите, церква стара-престара, здається ніби... І цвинтар біля неї, бачите, як розтягся — ахрестиків, хрестиків... Боже ти мій, скільки ото, значить, жило і скільки перестало вже жити. А я живу. І ви знаєте, товаришу студенте, почуваю, що буду ще жити. А ота церква, вона зветься Книшова, правда, пропадющий Книш присвятив її Борисові, цебто тому князеві, може ви чули, що вбив його брат Ярополк, а Книш цей мав сина Бориса. Так отця церква будувалась ще за моєї пам'яті цим паном Книшем. А Книш цей... Но!...от клята, тільки почує, що я говорю, так і починає... До біса цікава коняка. Ви, товаришу студенте, звер-

ніть увагу, навіть ногами ступає, щоб не гуркнути, хе-хе, любить слухати...“

Це все говорив мій візник старий Ананій Троць, якого порадили мені ще в університеті, коли я збирався поїхати на Запоріжжя, щоб оглянути пам'ятки нашої старовини. Дід Ананій був дійсно дуже старий, але ніхто, навіть він сам не знав скільки він має років. Правда, роки його бодай приблизно, все ж таки підчислити можна. Він вам скаже: — А скільки років пройшло з того часу, як забили царя Освободителя? Ви йому скажете, — ну так до цього ще треба прибавить ті роки, коли наш Тарас Григо-

рович приїжджав до Києва, ну да, ще прибавить років п'ятнадцять, так це і мій вік.

Коняка, як на кінський вік, певно теж не молодша від самого Ананія, ішла поволеньки відганяючись від гедзів, махаючи головою і дійсно ніби слухала те, що говорить дідусь.

Ліворуч від нас цвинтар, а праворуч різана церква, невеличка. Церква, хіба лише тим, що мала три бані з хрестами, та ще й тим, що стоїть серед могилок на цвинтарі. Над вікнами якісь оздобы з вирізаними хрестами і зірками. Двері до церкви вузесенькі, а над ними вгорі напис.

— А почекайте, Ананію Єгоровичу, я подивлюсь на цю церкву, — промовив я і почав злазити з воза.

— Е, є там дивитись на що, він, цей Книш, пропадаючий мусів би побудувати церкву з чистого сріба, а вівтар мусів би зробити з чистого золота. Та й тоді, хто його знає, чи простив би йому Бог той гріх, що він його заподіяв.

Що це говорив Ананій я не чув, я дивився на церкву. На дверях стояло різаними літерами: „Прийдіть до мене всі обременені і аз упокою ви.“ Навколо церкви в п'яти-шести метрах починались могилки, обсажені акаціями, берестами, калиною. Все це спліталось з бур'янами і утворювало настрої якогось дикого пралісу з таким же диким минулим життям.

Ананій навіть не зііз з воза і, коли я підійшов до нього, він запитав:

— Ну так, що там, товаришу студенте, знайшли ви? А от спека клята, така як у літі перед японською війною. Я оце думаю, чи не буде знову війни? А ось в'їжджаємо в село, воно зветься Книшівка. В ньому жили ті, що були кріпаками в пана Книша, а оце де не гляньте, були все поля того Книша, пропадаючого, щоб йому кістки розтягали собаки, коли Господь Бог викине нас трубою з могили.

— І чого це ви, дідусь, так лаєте цього, давно вже помрилого пана Книша? — запитав я.

— За що? Його пропадаючого лає Книшівка, лає Глибове, Піскове, лає ціла околиця. Бо Господь за гріх, що вчинив оцей Книш, не дає спокою всім селам, що колись були кріпацькими цього, пана Книша. Скрізь пшениця стоїть, як пшениця, вся пашня, як стіна, а тут поточене, вибите, ніби чорти з відьмами шабаш тут справляють. Ось ще проїдем Книшівку, а там звернем у бік на Єрковці і побачите, товаришу студенте, що не буде вже і спеки такої. Або град, ви знаєте по всій Україні граду нема, а от тут, в тій проклятій Богом Книшівці, майже щороку градить так, що, бувало, наче каміння з неба падає. А все те тому, що певно Бог карає за тяжкі гріхи окаяного Книша.

Мене зацікавило, що це за гріх і що це за Книш, тому й запитав:

— Так що ж це зробив, цей, як ви кажете, пропадаючий Книш?

Ананій трохи помовчав, потім поставив батіг між полудраїки, повернувся до мене й промовив:

— Воно, правду кажучи, мене і не дуже охота

бере про це говорити, бо в нас кажуть люди, що Господь Бог карає нас усіх, що живемо отут і посухами, і вітрами, і градом за це, що ми згадуємо й передаємо з покоління в покоління цей злочин пана Книша. Злий дух Книша, не знайшовши прощення в Бога, злигався з нечистими і разом з ними робить оце і спеку, і вітри, і град, і вогонь. Чи ви знаєте, що отут кожне село за моєї пам'яті горіло кілька разів...

Мене всі ті розмови Ананія цікавили чим раз більше й більше. Я вийняв коробку „алжирських“, пригостив Ананія й сказав:

— Та Бог простить, розкажіть!

— Е, розкажіть! Не легко розказувати, от у нас баба Мокрина, трошки молодша за мене, якось увечорі оповідала внукам цю історію і онім'їла. Зараз німа й глуха, як трухлий пенюк.

Я вже не знав, які аргументи проти цього виставити діду Ананію і, затягаючись цигаркою, замовк. Мовчав і Ананій. Проїхали декілька гоней, Ананій, смакуючи „алжирського“, цмокнув язиком і повернувся до мене:

— А в городі певно всі курять отакі запащні цигарки?

Я відповів коротко: „всі“. Чи то відчув Ананій в моїй відповіді незадоволення, чи жаль від мене до нього за те, що він відмовив мені розповісти про Книша, чи може його самого кортіло розказати, бо зітхнувши, покрутив головою і потім ні з цього, ні з того, запитав:

— А скажіть но, товаришу студенте, ви в Бога вірите?

— Вірю, — відповів я коротко.

— Ну, так давайте, перехрестимось разом удвох.

Я усміхнувся, але бачучи, що Ананій зупинив коня, став на коліна і христиться, перехрестився також і я.

— Так от тепер можна й розказати, — сказав Ананій і повернувся до мене. Це бачите так: У селі Книшівка, це як я був парубійком, жила в попа, в приймах, з дитинства одна дівчина. Звали її Маринкою, а така ж красива була, що я вам, товаришу студенте, сповідають, як на сповіді. Ходив було і я вечорами по поповій леваді, щоб хоч оком побачить Маринку. А вона — чорнява, запліталась завжди в дві коси, вони чорні аж сині, а в їх кінці виплетені рожеві стрічки. А очі були... Та що там говорить, такої красуні світ не бачив... А в пропадаючого пана Книша був син Борис, молодий і теж собі хороший паничик. Він десь у Петербурзі вчивсь малювати ікони. Але які то були ікони, коли він, було, збере нас у себе в саду, і показує нам свої образи, а там, прості мене грішного, Господи, голі дівчата, голі хлопці і в усіх відрубані руки... Одним словом, зовсім нічим не подібні до ікон. Та ось якось і побачив оцей Борис Маринку. Побачив її на базарі, чи то в степу, чи в городі, я вже й забув, але пам'ятаю, що якось увечорі, коли я ходив по поповій леваді... Ага! забув сказати... Треба вам знати, товаришу студенте, що я колись співав, та так співав,

що коли вмовкали по садах солов'ї, то люди говорили, що це, мабуть, десь у поповій леваді співає Ананій... Ото ж я ходжу по тій таки поповій леваді і співаю. Може Маринка вийде на поріг та заслухається, а я тоді, от дурний був прости, Господи, хоч із-за товстої берези гляну на неї. Ото ж я ходжу й співаю. Коли це підходить до мене паничик Борис та й каже: — Добре співаєш Ананій, та так, що тобі в Петербурзькій капелі співати б...

Я ж був кріпаком, та ще й молодим, злякався панича й побіг, а панич пішов до попа. І від тоді почав панич і вночі і вдень туди заходити. І ходить панич з поповою Маринкою по леваді, а під зустрічає Бориса, як рівного. Прийшло так і не знаю скільки часу, як паничик Борис покликав хлопців до себе в сад і показує образ, намальований різними фарбами. І от ми дивимось, а це ікона Божої Матері і Христосик у неї на руках, тільки Божа Мати якось незвично і без хустки і без вінця, заплетена в дві коси з червоними стрічками, а обличчя в неї Маринки-попівни. Всі промовчали, а я не промовчав і сказав: „Маринка”.

І від того часу, ви повірите, товаришу студенте, ось аж по сьогодні, як дивлюсь я на образ Матері Божої, не знаю чому, а все ніби бачу Маринку. Прости мені, Господи й Матінко Божа...

Чи Борис сказав, чи може й сам довідався Книш пропадуючий, чи може побачив цей образ, але от задумав Книш забрать від попа Маринку до себе. Може він спочатку думав для сина, а вже потім роздивився та вирішив, що йому самому Маринка неабияк подобалась... Та що й говорить, красивою була ж Маринка. І от сповістив пропадуючий Книш, що він бере шлюб з Маринкою. На весіллі не було панів, а для почоту від дому до самої церкви три сотні гайдуків із собаками стояли. Дорога неначе шовкова, вистелена килимами, а ми, кріпаки, мусили стояти й кричати слава і віват. Я не кричав, бо коли побачив, як він, старий Книш, іде з Маринкою і тримає її за руку, а вона — бліда, заливається сльозами, мені став перед очі той образ, що панич намалював і я впав на коліна і крикнув: Дивіться, люди, її ведуть на розп'яття! Далі не пам'ятаю вже... На мене кинулись пси і щойно опам'ятався в льоху, на льоду. Вийшов я звідти щойно тоді, коли Книш пропадуючий забив і Бориса і Маринку. А люди ось що говорили: Коли після шлюбу старий Книш впився і, як старий пес, ліг спочивати, Борис узяв Маринку до себе і замкнувся з нею в коморі. А комора велика та довга... Старий Книш прокинувся, а Маринки немає. Біга, шука, кричить, кличе Бориса, а він, немов під землею запався. Але хтось, мабуть, бачив, як Борис з Маринкою пішли до комори і старому Книшеві сказав. От він кличе своїх гайдуків і кричить: „Розбивайте комору!” Двері почали тріщати, а тоді вийшов Борис, тримаючи за руку Маринку. „Ти, батьку, — каже він, — украв Маринку в мене, але вона належить мені”.

Старий Книш, слабодухий, безсильний, зігнутий,

але ось десь узялась у нього невидима сила. Кажуть люди, що якась чорна мара подала йому в руки величезну каменюку і він кинув нею в голову сина. Борис навіть не зойкнув, тільки бризнула кров, а Маринка кинулась утікати. Книш схопив її за коси і потягнув до замку. А пізно вночі він бігав по Книшівці і кричав: „Я вбив свого сина і свою жінку!” Потім старий Книш десь зник, а через рік повернувся знову. Привіз з пів сотні кацапів і почав розбірать свій двір, а на тому місці, де стояла комора, в якій був замкнувся Борис з Маринкою, поставив от цю церкву, а село Книшівку переніс аж сюди. Оце ми зараз і ідемо через село Книшівку. Люди тут мусять воду возити бочками, бо де тільки тут не викопаш крилицю, все вода така, що і худоба пити не хоче: гірка, кисла й солена. І от чому, скажіть мені, товаришу студенте?

Я мовчав, я думав над тим, що в розповіді Ананія є, як і в кожному переказі, багато придуманого, але це впливає не тільки від віри в правдивість тих легенд, але і від розуміння самої віри, від розуміння гріха, зробленого кимось, за який страждає опісля ціла громада й цілі покоління. Тому я відповів Ананію:

— То вам, Ананію Єгоровичу, не треба проклинати цього пана Книша, а молитись Богові за нього, щоб він простив йому цей гріх і зняв з усіх мешканців цього терену терпіння за нього.

Дід Ананій покрутив головою, потягнув за віжки, махнув батоном, а потім промовив до мене тихо й таємничо:

— Ми молимося, але одне — молитися Богу, а друге — говорити людям. От він побудував церкву і назвав її ім'ям князя Бориса-мученика. Написав напис, що ви його читали, а над царськими воротами повісив ікону Божої Матері, ту саму ікону, що її намалював панич Борис, з двома косами в червоних стрічках, цебто Маринку. Ікону цю тепер советська власть забрала до якогось музею, а церкву, як і всюди, замкнула...

Ананій замовк. Ми минули село і їхали мовчки. Сонце, ніби котилось по пшеничних ланах, а гарячий, золотистий туман разом з возом, ніби розпливався в просторі. Ось в'їхали в невеличкий байрак. Повіяло прохолодою, ніби з глибокої криниці. Ананій облегшено зідхнув і промовив:

— Оце вже кінець оцього проклятого царства книшівського, а далі вже починається благодать українська. Ось побачите, яка там пшениця, які там сади... А виїдемо на це узгір'я і видно буде вже Поллях і полляський кам'яний хрест.

Я поринув неначе в сон. Чи то від спогадів про Київ з його церквами, що кожна з них має свою історію, чи то від бажання уявити собі Ананія таким молодим, як зараз ось я, коли він співав у поповій леваді, чи від бажання відтворити в уяві образ старого Книша і красуні Маринки з Борисом, чи може від того, що ті безмежні пшеничні лани золотились і ніби тихесенько шепотом колисали й кликали мене

до сну — я заснув. Прокинувся годі, коли дід Ананій звернувся до мене:

— От і Полколях! Дивіться, що ви тут побачите і чи варта було витрачати стільки грошей, щоб прийти сюди і подивитися на отую брудну полколяську воду і на оцей старий кам'яний хрест.

Я зіліз з воза і підійшов до могили. А могила висока-висока. Ліворуч від неї широке, ніби здавлене кривим обручем, простяглося дійсно зеленяво-жовтаве озеро. А сама могила, ніби й не могила, а якийсь величезний горб, що нагадував собою, на тому рівному степу, боком лежаче яйце. На самій середині того горба стояв хрест метрів три заввишки, на якому сидів крук. Я хотів вийти на цей горб, але Ананій, махаючи до мене брилем, кричав:

— Товаришу студенте! Поїдемо навколо, а там на цьому боці є чудесне озерце Козаче.

Я вернувся назад, а Ананій продовжував:

— Там і покупатись можна і напиться можна, та й випряжу Сивого, хай попасеться.

Я погодився, ми поїхали. Дорога йшла попід горб все наниз і наниз. Зліва був горб, а праворуч левади, греблі, верболіз, а над ними пролітало безліч качок, що там десь спереду нас мов каміння падали вниз. Сивий, ніби почув запах вогкості або зрозумів слова Ананія, бо почав поспішати. Я дивився навколо і любувався пейзажами вербано-осокористих левад, а дід Ананій, чи то під впливом спогадів про молодість, чи від передчуття відпочинку, співав. Співав по-старечому, голос його ніби спущена струна не грає, а хрипить, нерівно дрижав. Але навіть у ньому було стільки щуття, стільки настрою, що слухаючи його, здається тобі, що ти десь далеко-далеко у віках минулого, а не сучасного, що зараз ти і не ти, а дух твій, чи вірніше передвісник твого духу ширяє отут по левадах, по степу і слухає, як чабан вигравас на сопілці, вплітає свою радість в її звуки, а степ пахтить і пахтить морозком, буркунном, своєю дикістю, свіжістю, невинністю, недоторканістю і святістю. Та ось почулось: „Тпрр!“, і Ананій промовив:

От і приїхали, товаришу студенте. Ось, бачите, їхали і, ніби на місці. Полколяський хрест тут ось, ніби рукою подати і озеро знову, тільки це вже Козаче. Тут і подивіться: водиця прозора яка, на дні камінці почислити можна. Дивися в неї і бачиш, як грається рибка, як травичка до сонечка тягнеться, ніби хоче сказати йому: добрий день! От що значить, товаришу студенте, кров праведників, кров воїнів за правду Господню, — говорив Ананій, пускаючи Сивого на зелену, оксамитну траву. А Полколях — то кров зрадників, то кров ворогів правди Христової...

Я знову витягнув „алжирські“.

— Покурим, Ананію Єгоровичу!

Він усміхнувся, взяв „алжирську“ і сказав:

— Хе, хе! Бачу, що хочете послухати ще моїх брехень. Воно я такий, коли б кому слухати охота була, говорити люблю. І знаєте, що, мабуть, тому, що вже помірає пора, і хочеться наговоритись, то

інколи задумавшись отак сам з собою говорю й говорю, а відтак прокинувшись сам себе картаю: Та що це Ананію — кажу — збожеволів чи що? — та й замовкну.

— То розкажіть мені, Ананію Єгоровичу, про ці ось озера — Полколях і Козаче. Як воно так і чому їх так кличуть?

— Та чому ж ні, про це розкажуть вам може кожна дитина. Це дуже-дуже стара історія... Я вперше почув її від свого покійного діда, царство йому небесне. А було це давно-давно ще тоді, коли славної пам'яті батько Хмель підняв повстання проти ляхів. Отут на цьому місці, де зараз левади, був маєток великого пана, якого всі звали ляхом. А навколо всі землі його, отари овець, городи, сади — все його. І тримав він три сотні гайдуків таки з нашого брата, українців. Жили вони в нього теж мов пани, їли смачно, спали в волю, а навіть мали окрему послугу. Вибирали вони й свого отамана і лях не мішався до них. Він їх зодягав, платив їм хороші гроші, а вони за це йому вірно служили, боронили од татар, пороли різками селян і раз у тиждень ходили в похід на сусідніх панів. Шлях із Запоріжжя на Україну іде отам збоку, звітіть буде верст вісім чи десять. І от коли батько Хмель з'явився отут недалеко, селяни, прочуваючи, зібрались у загони, освятили ножі і рушили походом на ляха. А залив він їм багато сала за шкуру. Молодиць продавав туркам у неволю, дітей забирав від батьків, а батьків гайдуки забивали на смерть. І ось повстали селяни та вийшли в степ. Довідався про це пан лях і вислав проти них своїх гайдуків, до яких купив за гроші ще кілька соток нових і всіх їх назвав — полколяхами. А степ в той час був рівний-рівний, мов чернь на печі. Запашний і гарячий, без озер, що зараз стоять. На цьому рівному степу відбулась січа, якої ніколи ще не бачила земля. Селяни без рушниць, лиш з освяченими ножами, косами та вилами билися з гайдуками, немов Святий Юрій із триголовим змієм. Бились до смерті і загинули всі на цьому рівному степу, але й загинули також усі полколяхи. І от у тій кривавій січі кров текла двома струмками... Лях кидав все нових і нових полколяхів, а селян надходило все більше й більше і виростала могила трупів. Кров стікала з могили двома струмками в один і другий бік. Ось сюди, де зараз ми, стікала кров наша, селянська-козача і зветься це озеро Козачим. А там, по той бік, де озеро зеленяво-жовтаве, стікала кров полколяхів і зветься воно Полколяське. І тому тієї води не п'є ні худоба, ні дикі тварини, навіть качки не плавають по ній, а про рибу й думати не можна. А коли прийшов батько Хмель із Запоріжжя сюди, побачив ціле побоєвище. Напився батько Хмель водиці з Козачого озера, напоїв козаків і коней, переночував, ранком дивиться, а на могилі стоїть кам'яний хрест. Хмель зійшов на могилу, опустився на коліна і поцілував хреста. Дивиться, а на ньому сидить крук, і хоче Хмель відходити, а крук говорить йому: „Богдане, Зіновію, іди і не лякайся

ЗМОРА МАРКСИЗМУ І ПРОМАРКСИСТСЬКІ БРЕНЬКИ

Коли наші Визвольні Змагання за Суверенну й Соборну Українську Державу були здушені і на етнографічних землях України отаборились полчища мари комунізму, вже не як мари, але як жахливої дійсності, я опинився в далекій чужині. І от тут, на полустанку Пост-Амурі, що контролює рух поїздів через січеславський міст до Січеслава, я побачив на панцирникові великий червоний прапор, а на ньому здоровими літерами написане гасло: „Да здравствует Третій Інтернаціонал і вождь пролетаріата Карл Маркс“. Тоді на мене від цього прапору й гасла повіяло ще холоднішим холодом, як від тієї чужини, де я напіводягнений перебував у місяці лютому.

Сім років пізніше я мусів служити в „гарячій“ за призначенням „для народу“, а для мене холодній, як вітер з морозом зі Сходу, червоній армії, з-під крилатих гасел якої виглядала морозом пекуча жорстока дійсність ненависті до тих, хто цю червону мару годував — до селян. „Рабоче-крестьянская армия“, хоч і носила таку назву, однак вона своїх хлібодавців-селян щиро ненавиділа, а до робітників підлегувалась.

Червона армія не зверталась до селян, щоб дали для неї своїх синів так само, як і не зверталась до робітників на Україні. Були призначені лише факівці окремих військових ділянок, у кількості яких довелося попасти чи пійматись і авторові цих рядків.

Мобілізація українського населення почалась провадити лише тоді, коли кати з Кремля втягнули хиткі кола частини української інтелігенції до співпраці, щоб „крепче возглавить“ обезголовлений

нарід, закріпити червону армію і міжнародний стан людської тиранії.

Але дітей справжніх хлібодавців, що мали на своїй шії червону армію в скрутний час, так і не було покликано до тієї армії. Така політика большевицького режиму одразу накреслила майбутність цього хлібодавця.

Курс тримався на пролетаріат Карла Маркса, бо за його вченням, хто має засоби виробництва, той є експлуататором і ворогом пролетарської революції.

Студіючи „діалектичний матеріалізм“, віяло на мене від нього стократ більшим холодом, ніж відчув я в Пост-Амурі. Працюючи в тяжкій промисловості, я доволі наслукався прокльонів на тих, хто запровадив карло-марксистський лад „без експлуататора“, де немає господаря, де панує мара комунізму, де людина оподібнена до тварини з тією різницею, що навіть тварину не морили так голодом, як мара комунізму морить людей на протязі тридцятирічного панування.

Справжні ідейні ненависники тієї потворної науки Карла Маркса ніколи не подавались, гартуючи свою ненависть до цього найбільшого зла. На тлі колгоспного поневірення витворились варті того приповідки на зразок таких, як от: „Сидить баба в буряні та рахує трудодні“; „У колгоспі добре жить, один працює сім лежить“; „Стоїть Ленін у воді а Сталін в болоті, як дісталось куркулям, так дісталось і бідноті“; „Добре жити та не нам, а ледачим і ворам“; „Ой спасибі Іллічу, що не сію і не печу, треба Сталіна просити, щоб і борщу не варити“; „Весело в нас живеться, бо в колгоспах так ведеться, як не вкрадеш і не втечеш, то й ладика не спечеш“ і т. п. приповідки, що їх безліч можна почути з уст працюючого колгоспного люду.

Яскравим доказом ненависти до колгоспів є факт, з яким піднесенням взялися люди до власної господарки в тих районах, де німцями було дозволено. Але німцям ця „модерна“ колгоспна система грабунку також подобалась і вони стримували себе від розкріпачення селян. Але навіть і те хвилеве й частинне розкріпачення яскраво показало, що людина любить і шанує волю так, як шанує її всяка удухотворена істота. Що вона, людина, любить волю, а не „ущасливлювачів“, що обіцяють людям рай на землі, а влаштовують справжнє пекло. Практика розкріпачення людини від колгоспу показала, що людина любить колгосп так, як пес ланцюг, при кращих харчах, ніж має їх колгоспник. Але навіть пес більше упревіленийаний не лише харчами, а ще й тим, що він все ж таки є господарем цього ланцюга, бо лиш один бовтається на ньому, а колгоспники всі на одному.

При колгоспному ладі, за Марксом, усі люди „вирівнялись“, позбулись всіх засобів „експлуатації“, навіть приватного молотка, позбулись релігії і церков,

АНАНІЙ ЄГОРОВИЧ

нічого. Почав і проводи до кінця, а як зупинишся на півдорозі, то знову степи ті широкі, ті левади хороші, ті люди, що за них ти ножі святив і шаблю підніс, яких ти підняв та покликав до бою на життя і смерть — знову будуть у неволі. Гляди ж, Зиновію! І буде тягтись ця неволя довше, чим життя крука, а я сидітиму весь час на цьому хресті й очікуватиму нової січі, щоб ще раз в останнє викопати останнього ворога з цієї святої землі...

Ананій замовк. Мовчав і я, було лиш чути, як трішала свіжа трава в старечих зубах Сивого та плескіт води Козачого озера, що на нього череддю падали качки. Мені хотілось кинути на шию Ананія і розцілувати його. Хотілось збігти на горб, стати на хрест кам'яний і кричати: Творіться, творіться легенди! У вас є дух України, сила і віра мого народу!

Сонце заходило, останніми проміннями цілувало кам'яний хрест, пестилось у зеркалі води Козачого озера. Ми вертались... Ананій наспівував пісню степову-сопілкуву, а я дивився на хрест, на якому справді сидів крук.

бо за Марксом релігія — це „опіюм народу“ і т. п. Так, отже, за Марксом люди стали „рівними“ без жодних засобів до експлуатації людини людиною і без релігії та стали „модерними“, маючи назву колгоспника-раба. „Он той колгоспник, що втік до міста, треба його розшукати“ — так немов, мовляв, зірвався пес з ланцюга і яке право він має це робити. Або: „Нада поєхать і наwerbовать калхозників для выполнения плана“. Чого варт, напр., така гризня в автобусі, якої автор цих рядків був свідком: „Калхоз проклятий“ — сказала обурена жінка, коли селянин наступив їй на черевика.

„Пасматрі на нейо, самі заганілі нас в колхоз, а потім еще ругаються“ — захищався колгоспник.

„Замалчі проклятий калхоз, хто тебе заганял“ — допікала йому жінка.

„Паслушайте граждaне, да абнюхайтесь... ведь вы сваі... абнюхайтесь...“ — просив сивобородий інший колгоспник.

Практика „діалектичного матеріалізму“ Карла Маркса довела людей до такого стану, що коли б володарі Кремля зробили будь-яку щілину в своїй залізній заслоні на якусь декаду для тих, що бажали б жити поза „советським раєм“, то люди давили б один одного тікаючи крізь ту щілину від тієї „наукової“ практики.

Наука Карла Маркса була утопією ще далеко до втілення Леніном її в життя. Тому вона для здорових умів чи інтелектів є лженаукою, наукою облудною, брехливою й догматичною, що розпалює мозок до найнижчих інстинктів. Брехлива наука Маркса стверджена вже майже тридцятькількалітньою практикою. Про неї не варто було б говорити, коли б тут, на еміграції, не бренькали промарксистські батабайки, намагаючись впоїти людей тією отрутою, від якої вони втікали гуртами і в роздріб.

Нові марксисты-комуністы відкидають лише інтернаціоналізм в лженауці Маркса, мовляв, реальною була б ця наука в межах національного відокремлення, як от у Югославії тітоїзм.

„Не прийде новий Петлюра, прийде новий Тіто“ — проповідує неокомуністичну тезу п. І. Багрянний.

В своїх „Наших позиціях“ п. Багрянний дає слово, що він із-за бороди Карла Маркса не виглядає, а в своїх „Морітурах“ за ту ж саму бороду всіма своїми „хитрощами“ тягне, щоб витягти його з того болота, в яке безнадійно застряг він і то з вини себе самого. На 126 сторінці свого „дорібку“ — „Морітурах“ Карло Маркс, в якого „голод світився з його погляду, кричав з кожного руху“, одержавши кусень хліба від „Штурмана“ з реплікою: „А ти казав, що України немає...“ — вже цього не заперечував. Що значить голод і коли б праїдивого Карла Маркса п. Багрянний потримав у своїх „Морітурах“, ім'я яким є національний колгосп, в голоді і холоді, то напевно Карло Маркс відмовився б і від свого „діалектичного матеріалізму“, не кажучи вже про колгосп. Це не заперечувало б його теорії: „Боротьби за існування, за хліб“, бо

духовного життя матеріалізм не визнає, отже немає духа без якого Карло Маркс не може захищати свою ідею, тим більше коли хоче їсти його власний шлунок.

Однак до такого самовідречення „діалектичного матеріалізму“ автор „Морітурів“ свого кумира не доведе. Отже, хай живе і баламутить світ далі правдивий мракобіс Маркс-антихрист.

Авторові „Морітурів“ байдуже, що на Україні російська „частушка“ вже витискає українську пісню. Замість „Садок вишневий коло хати“ виводиться „Зашумелі заіграли правода“. Це його за душу не шкребе. За те йому прикро дуже, що люди співають „Вітер віє“, „Бють пороги“, що вийшли з-під пера Т. Григоровича Шевченка. Особисто йому дуже не до вподоби в поемі Шевченка „Гайдамаки“ місце: „Кари ляхам, кари“ — певно з метою запобігти ласки в декого з сусідів. Тут п. Іван прямо кричить: „Тьху ти, як гливка лемішка, все це заліплює горло, зліплює крила...“ А от „Зашумелі, загуделі“ — крил не зліплює...

„Штурман“ — герой „Морітурів“, устами якого говорить п. Багрянний, перебуваючи в концтаборі Сталіна не є голодний, бо йому мати з України носить хліб і яблучка з грушами. Ягід, що ростуть на вишні „Штурман“ не любить, ненавидить разом з лісою, за якою зберігаються ті ягоди від люмпера-пролетаріяту. Він одержує хліб з грушами і грає на нервах Карла Маркса, як на балабайці. Роздратований Маркс, нарешті, одержує від „Штурмана“ шмат хліба і „тоді — держучи перед собою обома руками хліб, наче жебрак, завиншений в коц Маркс, підвів вогкі, глибоко запалі очі на Штурмана і, мов би в нудзі передсмертній мліючи, прорік, майже викрикнув: „Ах, Штурмане, Штурмане!... — і схилив голову, глибоко-глибоко зідхнувши — „Процес остаточно дійшов до діалектичного заперечення“... — і в роздумі додав, підвівши очі на Штурмана: „Твоя ера починається завтра, Штурмане!“

І коли п. Багрянному один колишній старий колгоспник після прочитання „Морітурної“ ісісенітницьі дав запитання про його особисте ставлення до Карла Маркса з його творами, які накоїли стільки зла для України і її народу, п. Багрянний без зупинки відповів: „Коли б Карло Маркс піднявся та побачив, що там діється, то упав би і більше не вставав би“.

Не багато зрозумівши з тієї філософичної відповіді, колгоспник хотів ще щось запитати автора „Морітурів“, але підскочив до нього п. Росоха і над вухом йому відповів: „Замовкніть, а то виведу, сам виведу геть!“ Таким чином цей бувший колгоспник був стероризований п. Росохою на користь п. Багрянного, який як „демократ“ і найбільший противник „тоталістів бандерівців“, цьому не протривився. Бо терор, заподіяний такого типу „демократами“, терором не вважається.

Свого часу читали ми в одному емігрантському часописі таке: „...Будемо ще дякувати тов. Сталіну за те, що він зарядив колгоспи, так, як дякуємо кн.

ЗАМІСТЬ ФЕЙЛЕТОНУ

„ПОБУДОВАНИЙ СОЦІАЛІЗМ”

Відомо ж, що ССРСР — це одинока в світі „най-цясливіша” країна, де так вільно й могутньо процвітає соціалізм. Та це собі не будь-який, а „побудований соціалізм”, яким уцяслилося „старший брат” своїх „молодших братів”. І от знову стрінувся наш земляк Петро із „старшим братом” — Яшкою і почали розмову:

— Ти, Яшка, — каже Петро, — ось що скажи мені: ти читаєш багато книжок, у яких викладена вся мудрість нашого батька-сонечка і от, як сам говориш, ти син „великого, найрозумнішого і найпередовішого народу в світі” — то ж просвіти мене недотепу. Так от скажи мені, бо я сам ніяк не розшолопаю, що воно за птиця — „побудований соціалізм”?

— Какої же ти в самому деле, Пьотра, тюра, — дивується Яшка. Прямо не чалавек, а сапагі в смятку. Да вот сматрі ва́круг себя, ето і єсть — построєний соціалізм!

— Гм... — з недовірям оглядається Петро довкола себе. Справді ж? Оце я бачу й розумію так: Трамвай іде по самі береги набитий народом — оце соціалізм; каналізація лопнула і смерід іде по цілій околиці — це і є соціалізм; під тином лежить опухла від голоду людина — це соціалізм; під дверима освітле-

ного ресторану стоїть каліка, герой „атечественной” війни і просить на шматок хліба — це теж „побудований соціалізм...”

— Нно, нет! — перериває Яшка. Ето всьо, Пьотра, мелочі. Ето всьо, как гаваріт товариш Сталін, не-жілательніє, но неабхадімїє сопутнікі всякаво велікава двіженія вперьод. А сам соціалізм ето вот што Пьотра: Польша — собственно гаваря, нікакая Польша; Венгрія — нікакая Венгрія; Чехославакія — нікакая Чехославакія; даже Кітай — нікакой тібя, Пьотра, Кітай. Всьо ето матушка Рассея і нікакіх тібя гвоздєй. Патаму, што соціалізм ето єсть: пролетаріі всєх стран соєдінїтєсь! Соєдінїтєсь ва́круг старшего брата. Вот, Пьотра, што! Ето двіженіє вперьод!

— Почекай, Яшка! Хіба при соціалізмі обов’язково мусять бути пролетарі?

— Обязательно, Пьотра, обязательно! Как же без пролетарієв, кагда дїктатура пролетаріата? Пролетаріі нужен патаму, што без него не будет дїктатури.

— А над ким же його диктатура, коли немає буржуїв? Буржуїв же ми знищили чи вкннули в Чорне море. І взагалі, як пише товариш Сталін, у нас уже немає класів і ми вступили в безкласове суспільство. Тоді над ким же пролетаріат справуватиме свою диктатуру?

— Ти, Пьотра, очень атсталый чалавек. Ти нікак не понімаєш історичєскіх процесов развітія. Вот например: ми с тобой захотєлі, Пьотра, харашо пау-жинать...

— Хіба ж я проти цього? — перериває Петро. Я з великою охотою! Та ще коли б, знаєш, купити такої ковбаси, як там лежить на вітрині, а до цього червоної ікри, а потім винця...

— Та ти пастой!... Я тібя гаварю как пример...

— Та на бісового батька мені „пример”! Я без „примеру”. Вечеряти, так вечеряти! Біжи Яшка й купуй. І купуй всє що краще, найсмашніше, хай і наші шлунки відчувають, що ми вже вступили в царство „побудованого соціалізму”.

— А дійствітельно било би зовсем не плохо сейчас, вместо сухой картошки с есью, да так знаєш, Пьотра, ветчікі ілі осетрінкі, ілі салтісончіку. ілі...

— Та будь же ти неладный. Тільки оскомину наганяєш. Не говори, а йди купуй, а я тут електрику запалю... Ну, соціалізм, так соціалізм! Катай, купуй!

— А денгі то где взятъ? Вот еслі взятъ к примеру ветчину, то за фунт єйю я должен буду атдать пол-мєсячний аклад, а осетрінку — мєсячний...

— А от чому це так? Проходжу я вулицєю й бачу вцєрть переповнені ресторани. Сидять там, п’ють, курять не махру, як куримо ми з тобою, а курять пахучі цигарки. Вина п’ють та такі, що їх колись тільки при дворі царя батюшки пили. А ми то що? Хіба в нас шлунки не такі?

ЗМОРА МАРКСИЗМУ І ПРОМАРКСИСТСЬКІ БРЕНЬКИ

Володимирові, що охрестив Русь”. А слідом за цим деякі емігрантські групи підшептують, ось, мовляв, для „західняків” заведемо індивідуальні господарства, а „східнякам” залишимо колгоспи під новою назвою: „Трудове хліборобське господарство”.

Важко погодитися кожній чесній національно-свідомій людині з творенням на еміграції нових груп чи партій, на зразок УРДП, і вся душа українська протестом кричить. Бо не для добра і порятунку нашої Батьківщини виростають нові групи і партії далеко поза межами України, далеко від визвольної боротьби українського народу і його дійсних бажань і стремлінь. Не треба багато ні мудрости, ні сили, ні патріотизму створити десь у затишному й безпечному якомусь таборовому кутку свою власну партійку і, замість національної, проводити партійну роботу. Тому, хто започатковує в еміграційних умовах нову партію, робить це свідомо, знаючи, що в партійному розпорощенні губиться сила нації.

Для української еміграції існує чимало різних небезпек і треба багато зусиль і великої національної свідомости, щоб побідно вибрати з емігрантської задухи на чисті українські води.

П.С.

З ПРЕСОВОГО ФІЛЬМУ

БОРСАННЯ В ХАОСІ

Переглянувши „Сучасну Україну” від 16 листопада ц. р. (ч. 23) мимоволі робиться прикро. „Орган Української Визвольної Думки”, що повинен мобілізувати і унапрямувати політичну діяльність української еміграції, вносить своїм змістом ще більше політичного й ідеологічного хаосу в нашу емігрантську дійсність. Для характеристики зупинимось коротко на деяких статтях цього числа „С.У.”

В передовій статті п. Л. Ребета „Соціальна безпека — головне завдання внутрішньої політики” обговорюється в апіорі соціальна проблема, як мобілізуючий чинник визвольної боротьби українського народу. Для підсилення важливості соціальної проблеми, автор дає короткий аналіз соціальних змін і їх наслідків, що відбулися у Великій Британії під правлінням лейбористської партії. На основі цього робить свої висновки, з якими можна багато не погоджуватися, але було б несправедливо обвинувачувати за те автора, бо він фактично Великої Британії не знає і робить висновки на основі власного спостереження. Можна, однак, мати багато більше претенсій до автора, оскільки ходить про українське соціальне питання, яке в нього вийшло досить повер-

ховно й демагогічно. В першу чергу сам підхід до соціальної проблеми в Україні не є вірний, бо автор неслухняно уважає себе компетентним в особистих поглядах на розв'язку цього питання покликуватися на бажання східноукраїнських народних мас, яких, як бачимо, він не знає. В певних випадках автор дає повну перевагу соціальному питанню над національним, мотивуючи тим, що, мовляв, так вимагають українські народні маси на ОСУЗ. Остаточного автор робить висновок, що „Для пересічного українця не вистачало гасла: насамперед самостійна держава — більшість українських земель жило вже довго державним життям в рамках УССР, але ця — в большевицькій теорії навіть самостійна держава не виявилася сама собою формулою, яка забезпечувала б розвиток культурного і господарського життя народу і людини”.

Було б несправедливо й недоцільно обезцінювати чи взагалі відкидати соціальне питання в українській визвольній боротьбі, але є також зовсім неоправдане твердження автора, що, мовляв, „для пересічного українця не вистачало гасла: насамперед самостійна держава”...

Коли ж відкинути гасло „насамперед держава”, то тоді, що на думку автора повинно бути „насамперед?”

Не можемо замикаючи очей на причини наших нещастій у Визвольних Змаганнях, одною з яких (причин) було якраз те, що соціальному питанню надано більше ваги, як національному. Соціальні гасла, кинені большевиками збаламутили український нарід, розбродили його національно, розпорошили його сили, здеморалізували, а відтак кинули в обійми московського соціал-комунізму. Справжня українська визвольна-революційна боротьба виростала якраз на протилежних гаслах — на гаслах національного визволення. Ціла героїчна спелея наших Визвольних Змагань характеризується боротьбою в першу чергу за самостійність і державність. Повстанські рухи на СУЗ, творення революційно-підпільних організацій і т. д. були виявом переваги національного над соціальним. Це був час т. зв. НЕП-у, коли Москва була зайнята винищуванням України національно при допомозі якраз толерантної соціальної політики до українського села й міста. Цілком зрозуміло, що визвольна-революційний рух повинен і мусить мати ясний образ соціальної розв'язки в майбутній українській державі. Але кожний хіба розуміє, що можливість розв'язки соціального питання українського народу буде щойно в українській державі, звідти й випливає логічний висновок, що такі „насамперед самостійна держава”; бо тільки в ній український нарід зможе по власній волі й бажанню завести такий соціальний лад і порядок, який традицією й духом є близький і рідний українській нації. Неправдою є, що „більшість українських земель жило вже довго державним життям в рамках

„ПОБУДОВАНИЙ СОЦІАЛІЗМ”

— Да желудки у нас, канешно, Пьотра, такіе же, но кармани наши с табой, Пьотра, діравіе. Нічево нестоящіе кармани... А вот, Пьотра, нам нада работать для міра, бо етая імперіялістическая гідра...

— Знаю, знаю! Чув про цю імперіялістичну гідру, але ми не скінчили ще про соціалізм. От тобі, Яшка, „побудований соціалізм”, чи як каже товариш Сталін, ми зараз вступили в безкласове суспільство... А воно бачиш, кишені в безкласового суспільства не в усіх однакові. В одних повні, а в інших у кишенях свистять пролетарські солов'ї і виходить, що соціалізм виліз з тої самої капіталістичної дірки.

— Нет, Пьотра, ето большая разніца. Ми все должны работать для міра і нашей советской родіни. Ми ступаем вперед к великаму двіженію всех поработанных в капіталістической стране народов. Ето есть построение соціалізма! Двіженіе вперед русскаво народа...

— От і спасбі, Яшка, що пояснив. Я тепер уже розумію, що таке „побудований соціалізм”, та тільки він не для нас і не для інших народів, а для вас, Яшка, і нам не подорозі...

— Та што ти, Пьотра, как ти смеєш ремстувать на меня, твайого старшево брата, как ти...

— Досить, Яшка! Ти син „великого і найпереводнішого народу”, але от я твою мудрість уже давно збагнув і шукай дурнів серед дурніших від себе. Зрозумів???

М. Маламай

УССР". Так зв. УССР була і є тільки фікцією, український народ не мав у тій „державі” жодного державного життя, бо не був сувереном своєї національної волі, а тим самим не міг бути творцем власного соціального державного устрою. „Українську Советську Соціалістичну Республіку” накинута українському народові Москва, щоб тим чином не допустити до створення справжньої суверенної й самостійної української держави, тому є цілком невірний висновок, що коли УССР не стала для українського народу „формулою, яка забезпечувала б розвиток культурного й господарського життя народу і людини”, то український народ у боротьбі за волю не може задовольнитися гаслом „насамперед держава”. Отже, неправдою є, що для українців СУЗ національне визволення під гаслом „насамперед Самостійна Україна” немає суттєвого й вирішального змісту. Автор виявив тут своє повне незнання проблематики національно-визвольної боротьби на СУЗ і робить фатальні й дезорієнтуючі помилки. Але можемо запевнити шановного автора, що не тільки для українців ЗУЗ, але й для українців СУЗ є **таки насамперед боротьба за самостійну, соборну й суверенну українську державу**, в якій соціальне питання буде розв'язуватися волею цілого українського народу, згідно його традиції і національного духа.

В поміщеній „порядком обговорення” статті Ореста Зибачинського „Політика чи антиполітика” розглядається спір УНРади і УГВР за компетенції державного центру. Автор виступає тут в ролі „медіатора”, тому визнає компетенції і за УНРадою і за УГВР та робить висновок, що НРаді треба „зміцнити себе позиціями сили”, а УГВР мусить зміцнити себе „позиціями правопорядку”. Правда, щось тут не зовсім в порядку з такими висновками, коли автор вважає, що УГВР знаходиться поза „правопорядком”, але в „С.У.” кожний автор пише, що сам хоче. Звертаємо увагу тільки на **фальшиву інтерпретацію конфлікту між ЗП УГВР і ЗЧ ОУН**, чого допускається автор. Підкресливши, що УГВР організували бандерівці, п. Зибачинський переходить до сучасного еміграційного стану і дає фальшиве наświetлення відношення ОУН до УГВР, мовляв, „бандерівці увійшли в конфлікт з УГВР, а в дальшому ЗЧ ОУН опинюються поза її системою”. Що таке фальшиве твердження може приємне для „С.У.” — не будемо над тим дискутувати, але не можна, однак, толерувати такої безвідповідальної писанини. В крайових матеріалах ясно стоїть, що: „**Організація Українських Націоналістів** **дальше визнає і підтримує Українську Головну Визвольну Раду** **так, як визнають і підтримують її українські народні маси**”. Отже, як бачимо, між бандерівцями і УГВР немає ніякого конфлікту і коли навіть хтось намагається вмотивувати конфлікт між УГВР і ЗЧ ОУН, які, мовляв, не мають нічого спільного з крайовою ОУН, то це рівнож неправда, бо в крайових матеріалах є стверджено ще раз, що „**ЗЧ ОУН є частиною**

тої ОУН, що бореться на Українських Землях”. Конфлікт між ЗП УГВР і ЗЧ ОУН не є конфліктом між ОУН і УГВР, ані навіть конфліктом між УГВР і ЗЧ ОУН, які беззастережно визнають і підтримують УГВР. Справа компетенцій УГВР репрезентувати сучасну визвольну боротьбу на Рідних Землях і нею керувати, для ЗЧ ОУН не належить до дискусійних тем. Не знаємо, чи ЗП УГВР має деякі сумніви відносно УГВР, коли „порядком обговорення” на сторінках свого органу висуває такі проекти, що мали б бути для УНРади і УГВР „іспитом політичної мудрости і зрілости”. Думаємо, що маючи за собою восьмий рік безперервної визвольної боротьби на Землях, якою керує і яку очолює, УГВР такий іспит „політичної мудрости і зрілости” **вповні здала**. Не має також ЗП УГВР найменшого права дозволяти будь-яким авторам на сторінках свого органу **фальшувати дійсність і дезорієнтувати українське суспільство на еміграції неіснуючим конфліктом між ОУН і УГВР**.

В статті Р. Гриневич „Новий роман В. Винниченка” ілорифікується літературно-мистецьку, філософічно-соціологічну та публіцистичну творчість В. Винниченка. Бачимо, що винничеківщина припала дуже до смаку „Сучасній Україні”, коли читаємо на її сторінках такі похвальні оди літературній творчості Винниченка.

Автор передусім „жалується”, що „не всі твори, писані в цей період нашого письменника, знайшли видавця”. Серед тих „творів” знаходиться також „новий роман під інтригуючою назвою „Слово за тобою Сталіне!”. В тому „інтригуючому романі” головною темою є „проблема війни і миру в сучасному світі, що поділений на два ворожі табори — більшовизм і демократію”. І от для тієї проблеми В. Винниченко в цьому „інтригуючому романі” винайшов нову розв'язку — ідею „спасення світу”. „Щоб надалі уникнути кривавих, народобивчих революцій у світі, щоб уникнути страхіть третьої світової війни із смертоносними атомовими бомбами, В. Винниченко пропонує нову суспільно-політичну концепцію, що він її називає колекторатією чи трудократією. Ідею цієї концепції він виклав уже в попередньому романі „Нова заповідь” — пише Р. Гриневич, і закінчує:

„В загальному роман своїм ідейним спрямуванням антикомуністичний і антиімперіалістичний. Заперечення... кривавих революцій, як ілюзорного уявного шляху покращання життя на землі, та глибокий послідовний гуманізм — це основне звучання, основна моральна основа його” (цього роману — Н. Д.).

Українська суспільність мала вже змогу пізнати винничеківську „чесність із собою”, як і рівнож „глибокі моральні основи” його творів. Але для Р. Гриневича і „С.У.” друкованих творів Винниченка замало, тому на їх думку видання ще й того „інтригуючого роману” було б „поважною і вартою подяки подією в нашому культурному житті”. Отак

то винниченківська мораль і „чесність із собою“ набуває своїх спадкоємців...

В статті І. Кошелівця „Роман і його автор“ — пропагується літературна творчість І. Багряного, немов якийсь український талмуд. Доходить до цього, що І. Багряного проголошується своєрідним табу, якого творів не можна критикувати, бо І. Кошелівець вважає, що критика творів Багряного це „позалітературні спекуляції його політичних противників“. Автор вмовляє в читачів „С.У.“, що І. Багрянний „як мало хто інший з письменників української еміграції, має досить здорового чуття, щоб орієнтуватися на сучасну українську людину, хоч би навіть, з-під КП(б)У“ чи „з-під комсомолу“, і досить мужності, не піддатися тискові тієї емігрантщини, що втратила реальний ґрунт і костеніє в сфері фантомів з минулого“.

Чи ж не „чудово“, не „прогресивно“ написано? Непросвічена еміграція „костеніє в сфері фантомів минулого“, цебто мріє, мабуть, про „самостійну“, „костеніє“ на старих „реакційних“ традиціях минулого, живе „фантазіями“ майбутнього, не бачить і не сприймає „прекрасного“ сучасного, що його створили кадри з-під КП(б)У і комсомолу чи точніше — кадри московської ВКП(б). „Реакційна“ українська еміграція орієнтується ще, мабуть, на „стару“ українську людину типу хмельничан, мазепинців, петлюрівців, а п. І. Кошелівець каже нам орієнтуватися на „сучасну українську людину“ з-під ВКП(б) і комсомолу. Але нам таки здається, що тих „українських людей“ з-під ВКП(б) і комсомолу на щастя небагато, значно менше, як тих **справжніх українських людей**, що є жертвами нещадного терору й визискування наймити Кремля, отих з-під ВКП(б) і комсомолу, тому лиш той має „досить здорового чуття“, хто не на них, а на **загал українського народу** орієнтується.

„СПРАВЖНІЙ НАЦІОНАЛІЗМ“

Мельниківський „Наш Клич“ (Аргентина) відомий з цього, що крім феноменальних статей всезнаючого п. Є. Онацького, „вісток з УНРади“, „спростувань“ (власних легковірно поміщуваних побрехенок) та переписуваних вісток і статей з європейської і позаєвропейської української преси, має також і свій власний розділ (на чолі з п. Онацьким), що присвячений боротьбі з „найбільшим ворогом“ (чийм?) — бандерівцями.

Цей „Наш Клич“ від 1 листопада ц. р. помістив (значить передрукував із „Самостійної Думки“) доповідь Петра Голубенка „Наш шлях і наше призначення“, що була виголошена на XVII З'їзді ОДВУ в Рочестер (США). В тій доповіді п. Голубенко так „переконливо“ виклав „ідейні позиції“ ОДВУ (мельниківська експозитура в США), що тепер ні трохи не сумніваємося, чи ОДВУ взагалі має будь-які „ідейні позиції“.

В згаданій доповіді п. Голубенко інформує, що „всеобіймаючою ідеєю“ ОДВУ є ось який загадковий

Не є нашою темою дискутувати над творами І. Багряного, але нас дивують заперечування І. Кошелівцем будь-якої критики літературної творчості Багряного, та приписування кожному, хто на це зважується — „політичної спекуляції“. Ось, напр., Сергій Ледаєвський в журналі „Державницька Думка“ (ч. 3.), в статті „Призначення нашої літератури“ висловлюється дуже річево й переконливо про популярний твір І. Багряного „Тигролови“ і аж ніяк не видно тут „політичної спекуляції“. Він пише: „...В популярному творі І. Багряного „Тигролови“ автор змальовує українців на Зеленому Клині у зовсім невідповідних для советської дійсності обставинах. Такого ельдорадо, такої тихої благодаті, яку створив письменник у своїй уяві, малюючи родину звіролова на Далекому Сході, вже не було в ті часи... Це все вигадка, мистецька неправда і, як така, позитивної функції формування думок і світогляду читача не виконує...“

Нам здається, що далеко гірше діється з іншими творами І. Багряного, але не є нашою метою полемізувати з безкритичним оборонцем літературної творчості І. Багряного — І. Кошелівцем. „З героями Багряного... рішуче все в порядку“ — запевняє І. Кошелівець. Може... Маємо сумнів, однак, чи „все в порядку“ з редакцією „С.У.“ та з її літературними „героями“ типу Винниченка, яких рекламується, немов табу на сторінках „С.У.“

Можна багато більше обговорювати зміст „С.У.“, майже кожного її числа, але обмежуємось тільки до цих коротких зауважень. Коли ж „С.У.“ далі „прогресуватиме“ в такому напрямку політичного й ідеологічного хаосу, то справжня „чесність із собою“ була б тоді, коли б редакція зняла підзаголовок „Орган Української Визвольної Думки“ і замінила його відповідно до змісту газети.

сфінкс: „Щоб усі ми стали плечима до плечий — як праві, так ліві, як поступовці, так і консерватори, як революціонери, так і опортуністи, як соціалісти, так і націоналісти і створили одну „громаду скуту“, організоване суспільство“.

Це переповідаємо за п. Голубенком замість ребуса, і пропонуємо нашим Читачам розгадати справжню назву такого „ідеологічного“ сфінкса.

Далі довідуємось про „найголовніше“ в доповіді п. Голубенка, а саме, що „Проводові Українських Націоналістів під керівництвом полк. А. Мельника належить історична роль збереження доброго імені націоналізму, чистоти його ідей і послідовності його ідейно-політичних і морально-духових позицій“.

Нічого дивного, що кожна сова хвалить своїх дітей, але п. Голубенко і хвалить і відразу пише історію... „Чистоту ідейних позицій“ мельниківців п. Голубенко продемонстрував не зле в згаданому нами виїмку з його доповіді, а „послідовність позицій“ мельниківців настільки **замітна**, що остається

лиш питання, куди вона (ця „послідовність“) їх заведе?

Помимо такої сприйнятливої „всеобіймаючої ідеї“, п. Голубенко в своїй промові ні трохи не старався йти назустріч іншим українським політичним рухам. Націоналісти-революціонери, за його рекомендацією, — це „диверсанти“, „бунтарі“, „лженаціоналісти“, „тоталісти“ і т. п. Як бачимо, п. Голубенко добре приготувався до промови, засвоївши перед тим всі соковиті епітети на адресу націоналістів-революціонерів із мельниківського (а чи тільки мельниківського?) політичного лексику.

Розправившись дуже „по-бойовому“ з „тоталітарними“ і „демократичними“ українськими групами, п. Голубенко потішає „з почуттям морального вдоволення і національної гордістю“ (не в усіх однакова „національна гордість“ і „моральне вдоволення“!), що в нас є ще „творчі й будуючі сили“, а „в політичному світі такою силою є насамперед Провід Українських Націоналістів під керівництвом полк. А. Мельника“. Однак рішуче перестерігає перед „лженаціоналістами з табору диверсантів“, які і „сьогодні продовжують свою попередню ідеологічну і політичну лінію, скеровану на знищення своїх політичних противників і тотальне опанування диктаторськими методами всього суспільства“. Тут п. Голубенко вже зовсім свідомо вдається до фальсифікації „аргументів“ і пише: „Іх представник на переговорах в Українській Національній Раді зовсім недавно заявив, що крім УГВР інших сил в краю немає і не може бути. А коли й виявиться, що вони там є то мусять вони підпорядкуватися УГВР, інакше буде вважатися їх диверсією, і вони будуть знищені“.

Знаємо, що жоден представник від націоналістів у НРаді такої заяви не складав, але знаємо теж, що п. Голубенко десь щось про це читав і тому йому для відвізнення пам'яті, а нашим Читачам для власного ствердження, як фальшуються крайові матеріяли, пропонуємо прочитати ще раз ось такий виїмок із „Роз'яснення Проводу ОУН на Українських Землях“:

„...ОУН увійшла в липні 1944 року до складу Української Головної Ради, яка перебрала на себе функції найвищого керівництва визвольної боротьби українського народу. Від цього часу УГВР вже здобула великий авторитет серед українського народу... Члени УГВР мужньо ділять з українським народом його долю, а деякі з них віддали на полі бою своє життя... Ми переконані, що при добрій волі, до УГВР можуть увійти всі інші активні самостійницькі партії, які ще цього сьогодні не зробили. Перший Великий Збір УГВР виразно передбачив можливість включення до складу УГВР всіх тих самостійницьких партій, які виникнуть чи заактивізуються в майбутньому і визнають правильність боротьби УПА“.

Отже, тепер бачимо, як пишуть справжні націоналісти, що на Рідних Землях своєю кров'ю і жит-

†

По довгій і тяжкій недозі, дня 16 листопада 1951 року, в лічниці в місті Рагби, помер на 43 році життя довголітній член ОУН —

ІВАН ПАЩИН

Покійний народився в с. Жиждномірі Бучацького району. Ціле своє життя, від молодих літ, посвятив українській визвольній справі. Як член ОУН зазнав багато важких переслідувань від поляків, більшовиків та німців. Під час більшовицької окупації тратить дружину і дитину.

На терені Великої Британії брав активну участь у громадському житті, працюючи надалі активно для української визвольної справи. Важкі переживання й тюрми позбавили його сил і здоров'я і він відходить від нас, як чесний, активний і прамірний патріот-націоналіст.

Хай же, Тобі, Дорогий Друже, присв'ятися Рідна Україна.

Вічна Йому Пам'ять!

ДРУЗІ

тям доказують вірність національній ідеї і, як фальшують крайові матеріяли різні Голубенки, приписуючи такий фальсифікат „представникові лженаціоналістів“. Хто є справжнім лженаціоналістом доводити хіба не треба. І ми не дивуємось, бо, яка „ідея“, така й національна мораль Голубенків...

Врешті, „віднісши бандерівців до дня вчорашнього, як носіїв вісниківської антитези“, п. Голубенко спокійно експериментує на крайових матеріялах і з почуттям задоволеної й ситої брехнею людини пише далі про „ідеї“, „чесність“, „моральні засади“ і „призначення“ його середовища...

Люди такого типу насичуються не ідеями, але неправдою і фальшуванням правди і тому так спокійно підшиваються під „справжній націоналізм“ та розбрюкують морально й політично українську еміграцію.

Редакція „Нашого Клича“ не пропускає найменшої нагоди для дискредитації нелюбих їй бандерівців. Пан Онацький, мабуть, не вмістив би в своїй газеті ні одної статті, якщо в ній немає бруду і лайки на націоналістів-революціонерів. Це по їхньому називається... „завдання справжнього націоналізму“.

ЧИТАЙТЕ

І ПОШИРЮЙТЕ

„ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ“

ПОЖЕРТВИ (закінчення)

Спіндура — 5 ш.; Мандрик — 5 ш., М. Михайлюк — 5 ш., по 2 ш. 6 п. — І. Деркач, М. Пантєла, Машляк М., Марія Машляк, Марія Бала, Ольга Деркач і Ол. Бойчук.

З нагоди вінчання П-ва Анни і Ю. Ціздя у м. Лавкастер, молода пара і їх родичі склали на „В.Ф.“ — 3 ф.

В день Св. Покрови, з нагоди Свята УПА, під час святочної Академії в гостелі Сметторне, (Сток-он-Трент) на „В.Ф.“ склали: по 10 ш. — Шанковський, Хунець, Юрків; по 5 ш. — І. Зобків, І. Чопей, Марковський, Столиків, Литвинів, Кордупель; по 2 ш. 6 п. — Лучишин, Льчишин, Жєня Говранко, Вислюк, Макогін, Мєлпозан, Касперський; по 2 ш. — Деревецький, Прокопів, Хоманець, Вєснюк, Винник; І. Мицишин — 4 ш., М. Ципинюк — 4 ш., 6 п., Сачик — 6 п., Ярецький — 1 ф., Чубара — 4 ш., проф. Голубович — 3 ш., Калин — 3 ш.

На христинах Богдана — сина П-ва Щурків у м. Олдамї (29.9.51), з ініціативи п. А. Форкавців, на „В.Ф.“ склали: А. Форкавців — 1 ф., І. Греско — 1 ф., В. Терлецький — 1 ф., Є. Щурко — 10 ш., М. Щурко — 10 ш., І. Скальський — 10 ш., І. Никифурюк — 10 ш.

З нагоди працання виїжджаючого до Канади п. Володимира Мерца на „В.Ф.“ склали: Микола Кобильник — 1 ф. 10 ш., Іван Оглобний — 1 ф. 5 ш.; по 5 ш. — Степан Данилюк, В. Кобіль, Володимир Горинь, Ватнер (німець), П. Когут, Андрусишин; по 2 ш. 6 п. — Мариняк, Діденко, П. Кудра, Дунець, Кук (німець), Білинський, Дудка, Красічинський; П. Кузевич — 3 ш., Д. Козак — 2 ш., В. Козак — 3 ш. 6 п., Хабісько — 2 ш., Диміч — 2 ш., Івасечко — 3 ш. Збірка проведена з ініціативи пп. С. Данилюк і Вол. Івасечка.

Виїжджаючи до Канади п. В. Павлусь жертвував на „В.Ф.“ — 4 ф. 3 ш. 6 п.

З нагоди хрещення Марії — донечки П-ва Герилюків у м. Ковентри, з ініціативи п. І. Космірака, на „В.Ф.“ склали: М. Рушчак — 1 ф., М. Ваврик — 1 ф., І. Космірак — 1 ф., І. Лавринович — 1 ф., І. Щадей — 10 ш., Г. Герилюк — 10 ш.

На Академії свята УПА (14 жовтня ц. р.) в м. Волвергемптон, учасники склали на „В.Ф.“ — 2 ф. 11 ш.

З нагоди хрещення Марії — донечки П-ва Мєсюрчаків у м. Стокпорт-он-Северн, з ініціативи п. Савіцького, присутні гості склали на „В.Ф.“ — 1 ф. 12 ш. 3 п.

На весіллі П-ва Зубачів присутні гості склали на „В.Ф.“ — 4 ф. 5 ш. 9 п.

З нагоди вінчання П-ва Северина і Михайла Вєтєр у м. Менчестері, з ініціативи п. П. Соправого, на „В.Ф.“ склали: п-ї Северина Вєтєр — 1 ф., Марія Кюс — 1 ф., В. Снігур — 1 ф., О. Цяпа —

10 ш., М. Вєтєр — 10 ш., М. Шачинський — 10 ш., І. Гуменюк — 10 ш., Н. Николишин — 10 ш., П. Саправий — 10 ш., І. Гацук — 10 ш., В. Луговий — 10 ш., О. Гєсива — 10 ш., В. Вильницький — 2 ш. 6 п.

З нагоди виїзду до Канади пп. Миколи і Івана Старушаків, І. Маркова і В. Мельничука на „В.Ф.“ склали: по 5 ш. — П. Панчак, М. Старушак, М. Гєгар, П. Дорошенко, В. Дамянюк; по 4 ш. — М. Горошок, І. Жидак; по 3 ш. — І. Марків, Д. Балабан, М. Корилюк, М. Балицький, І. Старушак — 3 ш.; І. Химяк — 10 ш., В. Семчишин — 2 ш. 6 п., В. Мельничук — 2 ш. 6 п., К. Мандзюк — 2 ш.

На листопадовому святі в м. Кембрідж, через руки п. І. Курило, на „В.Ф.“ жертвовано — 1 ф.

Мешканці табору Вредж Мєнор (б. Бостону), через СУМ, жертвували на „В.Ф.“ — 1 ф. 7 ш. 1 п.

З нагоди вінчання панни Тілі Вріт з п. Михайлом Волощуком у Флєстон гостел (б. Петерборо), на заклик п. О. Прокопчука, присутні гості склали на „В.Ф.“ — 9 ф. 10 п.

З нагоди Академії свята Базару влаштованої В-лом СУБ-у в Кембрідж, учасники склали на „В.Ф.“ — 1 ф. 3 п.

На Визвольний Фонд склали: Степовик — 10 ш., Осип Гриців — 2 ф., І. Коропіш — 15 ш.

НА ФОНД УПА

З нагоди вінчання П-ва Тарнавських у м. Джі-лосп (Дербішїре), з ініціативи п. Галащука, на УПА склали присутні гості — 6 ф.

НА ФОНД АБН

З нагоди вінчання П-ва Наді і Івана Склїварів у м. Гудерсфілд, з ініціативи п. В. Рудника, присутні гості склали на Фонд АБН — 12 ф. 2 ш.

На уродинах пані Т. Бішко, в дні 30.9. ц. р., на Фонд АБН склали: І. Полахач — 5 ш., П. Полохач — 5 ш., С. Костира — 1 ш. 6 п., В. Кінішин — 2 ш., Т. Вішко — 5 ш., В. Козинівський — 2 ш. 6 п., В. Сліпенський — 2 ш. 6 п., М. Чир — 2 ш., К. Чир — 2 ш., П. Кадолімський — 5 ш., М. Костира — 2 ш. 6 п.

З нагоди вінчання П-ва Віри і Василя Віятків у м. Менчестері, з ініціативи п. П. Подоляка, присутні гості на Фонд АБН — 3 ф. 12 ш. 4 п.

Під час святкування Імення п. Михайла Петрука в Лїверєнджу присутні гості жертвували на Фонд АБН — 1 ф.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВИЗ. ШЛЯХУ“

Виїжджаючи до США п. С. Вацик жертвував на Прес-Фонд „В.Ш.“ — 2 ф.

Пан Т. Стасів склав на Прес-Фонд „В.Ш.“ — 10 ш.

Всім Жертводавцям складаємо щире подяку. Молодим Парам, Батькам і Похресникам бажаємо багато щастя, многая літ і успіхів у житті.